

**”MÄ TIEDÄN MILTÄ SUSTA TUNTUU”
AJATTELEMINEN JA TIETÄMINEN NUORTEN MIELIPIDETEKSTEISSÄ**

Suomen kielen pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopistossa
toukokuussa 2008
Anna Katajamäki

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen	Laitos – Department Kielten laitos
Tekijä – Author Katajamäki, Anna	
Työn nimi – Title ”Mä tiedän miltä susta tuntuu.” Ajattelevinen ja tietäminen nuorten mielipideteksteissä	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Toukokuu 2008	Sivumäärä – Number of pages 66
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tutkimuksessani tarkastelen sitä, kuinka omaa ajattelua ja tietämistä, mielipidettä ja asennetta ilmaistaan eri lehtien nuortenpalstojen mielipidekirjoituksissa. Mielipideteksteissään nuoret usein ilmaisevat juuri sen, mitä he ajattelevat ja kuinka he pohtivat kyseistä aihetta. Analysoin näitä seikkoja ajattelemis- ja tietämisverbien avulla, jotka ovat yksi mentaaliverbien alaluokista. Ajattelemis- ja tietämisverbeihin kuuluvat esimerkiksi sellaiset verbit kuin <i>ajatella</i>, <i>tietää</i>, <i>uskoa</i> ja <i>ymmärtää</i>.</p> <p>Aineistoni koostuu kolmen erilaisen lehden, <i>Kodin Kuvalehden</i>, <i>Sinä-Minän</i> ja <i>Demin</i>, nuortenpalstoista. Koska <i>Kodin Kuvalehden</i>, <i>Sinä-Minän</i> ja <i>Demin</i> nuortenpalstojen kirjoittajat ovat tyttöjä, tarkastelin tutkielmani yhdessä luvussa myös poikien kirjoituksia <i>Pelit</i>-lehden mielipidepalstalla. Vertailin lehdissä käytettyjen ajattelemis- ja tietämisverbien yleisyyttä yleiskielen verbien yleisyyslukuihin sekä tarkastelin verbien käyttöä lehtikohtaisesti.</p> <p>Tutkin myös ajattelemis- ja tietämisverbien persoonamuotoja, modusta sekä kieltomuotoja. Persoonaa ilmaisevan, kuinka ehdottomasti kirjoittaja sisällyttää oman tietämisensä ajatteluverbiin. Esimerkiksi yksikön tai monikon ensimmäinen persoona kertoi kirjoittajan olevan ehdottomasti mielipiteen takana. Modus puolestaan vaikutti siihen, kuinka ehdottomana tai epävarmana kirjoittajan ajattelun ilmaisemaa asennetta voidaan pitää. Kiellon avulla yleensä ilmaistiin muiden ajattelun puutetta, mutta kiellon ehdotonta sävyä puolestaan lievitti <i>en tiedä</i> -tyyppisten kieltomuotojen hokemanomainen käyttö.</p> <p>Ajattelemis- ja tietämisverbien avulla ilmaistuun ehdottomuuteen tai epävarmuuteen vaikuttivat verbimuotojen lisäksi aihe. Jos kirjoitus käsitteli aihetta, joka on kirjoittajalle tärkeä tai omakohtainen, kirjoituksessa oli yleensä jokin ajattelemis- ja tietämisverbi. Tällaisia tunnepitoisia aiheita olivat esimerkiksi ihmissuhteet, rakkaus ja ystävät sekä koulukiusaaminen tai eläinräökkäys. Mitä vahvempi kannanotto oli, sitä varmemmin tekstissä oli käytetty ajattelua ja tietämistä ilmaisevaa verbiä. Nuorten tekstien aiheet ovat eri lehtien välillä melko toistuvia, mutta joitakin eroja aiheissa sekä niiden vaikutuksessa verbien käyttöön oli havaittavissa, sillä lehti kontekstina vaikuttaa siihen, millaisia tekstejä mielipidepalstalla julkaistaan.</p> <p>Pojille ei ole olemassa vastaavanlaisia ajanvietelehtiä tai mediatuotteita kuin tytöille, ja tästä syystä myös poikien mielipidekirjoitusten löytäminen lehdistä on vaikeampaa. Löytämässäni poikien mielipidekirjoituksissa oli käytetty tutkimiani verbejä määrällisesti samankaltaisesti kuin tyttöjen kirjoituksissa. Poikien eniten käyttämät ajattelemis- ja tietämisverbit olivat myös lähes samoja kuin tyttöjen käyttämät verbit. <i>Pelit</i>-lehden mielipideteksteistä kävi ilmi, että pojat eivät hae vuorovaikutusta muiden lukijoiden kanssa käyttämiensä ajattelemis- ja tietämisverbien avulla kuten tytöt saattavat tehdä mielipidekirjoituksissaan. Mielipidetekstit näyttävätkin olevan tytöille merkityksellisempi kanava omien ajatusten prosessointiin kuin pojille.</p>	
Asiasanat – Keywords ajattelu, mielipidetekstit, nuoret, tytöt, verbit	
Säilytyspaikka – Depository Fennicum	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimustehtävä	1
1.2. Tutkimusaineisto	3
2. VERBIT JA NIIDEN FREKVENSSIT	7
2.1. Ajattelemis- ja tietämisverbit	7
2.2. Verbien yleisyysuhteet	10
2.3. Verbiesiintymät lehdissä	12
3. PERSONA, MODUS JA KIELTO	17
3.1. Persoonan ilmaiseminen	17
3.1.1. Yksikön ja monikon 1. persoona	17
3.1.2. Yksikön ja monikon 2. persoona	19
3.1.3. Yksikön ja monikon 3. persoona	20
3.1.4. Passiivimuodot	23
3.2. Modus	26
3.3. Kielto	29
4. <i>TUNTUA</i> -VERBI NUORTEN MIELIPIDETEKSTEISSÄ	32
4.1. <i>Tuntua</i> -verbin määrittely	32
4.2. <i>Tuntua</i> -verbin käyttö	32
5. VERBIEN KÄYTTÖ	36
5.1. Ehdottomuus ja epävarmuus	36
5.2. Aiheen vaikutus verbien käyttöön	39
5.2.1. Sinä-Minä	39
5.2.2. Kodin Kuvalehti	45
5.2.3. Demi	47
6. AJATTELEMIS- JA TIETÄMISVERBIT POIKIEN TEKSTEISSÄ	50
6.1. Tutkimusaineisto	50
6.2. Verbien käyttö poikien teksteissä	52
6.3. Yleisiä havaintoja pojista ja tytöistä kirjoittajina	54
7. PÄÄTÄNTÖ	58
LÄHTEET	61
LIITTEET	63

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimustehtävä

Tutkin tässä työssäni, kuinka omaa ajattelua ja tietämistä, mielipidettä ja asennetta ilmaistaan eri lehtien nuortenpalstojen mielipidekirjoituksissa. Mielipideteksteissään nuoret usein ilmaisevat juuri sen, mitä he ajattelevat ja kuinka he pohtivat kyseistä aihetta. Analysoin näitä seikkoja ajattelemis- ja tietämisverbien avulla, jotka ovat yksi mentaaliverbien alaluokista. Ajattelemis- ja tietämisverbeihin kuuluvat esimerkiksi sellaiset verbit kuin *ajatella*, *tietää*, *uskoa* ja *ymmärtää*. Haluan myös selvittää, millaisia epävarmuuden tai ehdottomuuden aspekteja verbeihin nuorten käytössä mahdollisesti sisältyy, etenkin vaikuttaako verbien muoto tai yhdistelmä. Haluaisinkin tietää, sisältävätkö verbit asenteita muiden tietämistä kohtaan tai vaikuttaako kirjoitusten aihe verbien käyttöön ja millaisia aiheita käsittelevistä teksteistä verbejä löytyy. Aloitin tutkimuksen jo proseminaarissa, mutta nyt laajennan aineistoani ja tutkimuskysymyksiäni.

Tutkimuksessani käytän sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista menetelmää. Kvantitatiivista menetelmää käytän lähinnä taustatyössä kartoittaessani tekstien määrää sekä etsiessäni niitä verbejä, jotka mielestäni kuvaavat ajattelua tai tietämistä. Näiden verbien määrittelyssä olen hyödyntänyt Helinä Koiviston (1987) luokitusta mentaaliverbeihin ja niiden alaluokkiin. En kuitenkaan pitäydy ainoastaan Koiviston tekemässä luokituksessa, vaan muokkaan sitä siltä osin kuin tutkimukseni tavoitteiden kannalta on tarpeellista. Oman tutkimukseni kannalta oleellisimpia ovat nimenomaan ne verbit, jotka semanttisesti heijastavat ajattelemista ja tietämistä, joten otan mukaan myös sellaisia verbejä, joita aiemmin ei ole luokiteltu ajattelemis- ja tietämisverbeiksi. Toisaalta osa Koiviston määrittelemistä verbeistä tulee jäämään pois, sillä ne eivät välttämättä kuvasta juuri niitä mentaalisia toimintoja, joita tässä työssä tutkin.

Kvalitatiivista menetelmää käytän tulkitessani näiden verbien käyttöä ja niiden merkityksiä nuorten teksteissä. Painotus on käsittelyssä erityisesti siinä, miten näiden verbien avulla kuvataan ajattelua ja tietämistä mielipiteessä tai millaisia ehdottomuuden ja epävarmuuden aspekteja ne saavat. Haluan myös selvittää, millaisia asenteita käytetyt verbit heijastavat muita lukijoita kohtaan. Varsinaisten ajattelemis- ja tietämisverbien lisäksi teen katsauksen yhdessä luvussa mahdollisesti muihin mielipiteeseen ja sen

ehdottomuuteen vaikuttaviin tekijöihin, erityisesti *tuntua*-verbin käyttöön ja sen vaikutukseen mielipiteeseen *musta tuntuu* -tyyppisten ilmausten yhteydessä. Tässä yhteydessä jätän kuitenkin tarkastelun ulkopuolelle muut mielipiteenilmaisut, kuten *mun mielestä*, *mielestäni* ja *musta*, tutkimusaineiston ja -kysymysten rajaamiseksi. Mielipiteen asenteeseen tai ehdottomuuteen vaikuttavat, kommenttiadverbeiksi tai modaalisiksi adverbeiksi luokiteltavat ilmaukset (kuten *toivottavasti*, *luultavasti* ja *oletettavasti*) jätän myös tarkastelustani pois aiheen ja aineiston rajaamiseksi (ISK 2004: 949, Hakulinen – Karlsson 1995: 265). Vaikka jätän nämä mielipiteen ehdottomuuteen ja epävarmuuteen vaikuttavat tekijät varsinaisen tarkastelun ja aineiston ulkopuolelle, katson kuitenkin, että nuorten mielipidetekstit ovat kokonaisuuksia ja teksti kokonaisuudessaan vaikuttaa myös verbien ilmaisemien asenteiden tulkintaan.

Tutkielmassani selvitän verbien yleisyysuhteita aineistoni lehtien välillä sekä verrattuna yleiskieleen. Tutkin myös yleisellä tasolla verbimuotojen vaikutusta mielipiteen ja asenteen ehdottomuuteen. Oletan, että esimerkiksi modus, persoona ja kieltomuodot vaikuttavat mielipiteen voimakkuuteen ja siihen, miten ajattelua kuvataan. Haluan selvittää myös kieltomuotojen vaikutusta mielipiteeseen.

En kuitenkaan halua keskittyä tutkimuksessani pelkästään verbimuotoihin, vaan haluan myös selvittää, millaisissa nuorten mielipidepalstojen teksteissä ajattelemis- ja tietämisverbejä esiintyy. Kaikissa aineistoni teksteissä verbejä ei ole, ja siksi haluan luoda katsauksen siihen, mitkä tekijät vaikuttavat verbien käyttöön teksteissä. Oletukseni on, että erityisesti tekstin aihe vaikuttaa verbien käyttöön ja niiden esiintymiseen. Oletan, että mitä ehdottomampi mielipide tai mitä omakohtaisempi aihe on, sitä enemmän ajattelemista kuvaavia verbejä esiintyy. Tällaisia henkilökohtaisia tyttöjen kirjoitusten aiheita ovat usein esimerkiksi rakkaus, kaverit ja sisaruussuhteet sekä koulu erityisesti sosiaalisena ympäristönä. Varsinkin murrosiässä oman minuuden rakentaminen on keskeinen psyyken teema, joka ohjaa nuorten toimintaa. Ympäröivää maailmaa hahmottaessaan nuoret peilaavat samalla itseään ja omaa rooliaan suhteessa muihin ja maailmankulkuun. Muut ihmiset toimivat nuorille peileinä, joiden avulla on mahdollista arvioida ja heijastaa omia ajatuksia, asenteita ja ominaisuuksia. (Mustonen – Rönkä – Uotinen 1992: 236–237.)

Erityisesti kysymys- ja mielipidepalstat ovat nuorten, etenkin tyttöjen, suosiossa. Lehdistä tytöt löytävät ratkaisumalleja ongelmiinsa helpommin kuin kirjoista, sillä useissa lehdissä on nuorille tarkoitettuja asiantuntija- ja kontaktipalstoja, joilla voi olla lukijankin omaan elämäntilanteeseen sopivia neuvoja ja vinkkejä. Lukijalle riittää usein pelkkä

tietoisuus siitä, ettei hän ole ongelmiensa kanssa yksin, vaan myös muut voivat olla vastaavanlaisessa elämäntilanteessa. (Mustonen – Rönkä – Uotinen 1992: 237–238.) Tästä syystä aineistoni teksteiksi ovat valikoituneet juuri nuorten mielipidepalstat, sillä ne ovat nuorten omaa tilaa ajattelemisen ja mielipiteiden turvalliselle esittämiselle. Turvallisella tarkoitan sitä, että nuoret voivat kertoa ajatuksistaan ja elämästään anonyymisti nimimerkin turvin, mikä mahdollistaa sen, että kirjoittajat voivat kertoa pohdinnoistaan ja mietityttävistä aiheista rehellisesti ilman pelkoa kasvojen menettämisestä tai ilman sosiaalista painostusta tiettyyn mielipiteeseen.

Nuoret tytöt ovat aktiivisia median kuluttajia, ja median käyttö on luonteeltaan interaktiivista (Luukka 2003a: 37). Tyttöjen aktiivinen ja vuorovaikutteinen median käyttö heijastuu myös mielipidepalstoihin, sillä ne ovat tyttöjen omaa sosiaalista kenttää, eikä pojille tarkoitettuja mielipidepalstoja juuri löydy. Ne postipalstat, joilla poikien mielipidetekstejä on julkaistu, eivät täysin rinnastu tyttöjen suosimiin ja tässä tutkimiini mielipidepalstoihin. Näin ollen pääasiallisen aineistoni muodostavat tyttöjen mielipidetekstit, ja poikien mielipideteksteihin sekä niissä käytettyihin ajattelemisen ja tietämisen ilmaisuihin teen erillisen katsauksen.

1.2. Tutkimusaineisto

Aikakauslehdet ovat tyttöjen media, sillä tytöt lukevat lehtensä useampaan kertaan kuin pojat ja tyttöjen koteihin tilataan enemmän aikakauslehtiä kuin poikien koteihin. 13–15-vuotiaat tytöt ovatkin nuorille suunnattujen lehtien aktiivisin lukijakunta. (Luukka 2003: 17.) Tämä suuntaus näkyy myös tutkimukseni aineistossa, sillä pääasiallisena aineistonani ovat juuri tyttöjen mielipidekirjoitukset.

Aineistoni koostuu kolmen hyvin erilaisen lehden, *Kodin Kuvalehden* (KK), *Sinä-Minän* (SM) ja *Demin* (Demi), nuortenpalstoista. En kuitenkaan aio varsinaisesti vertailla näitä palstoja. Pääasiallisena aineistona käytän *Kodin Kuvalehden Frenedit*-nuortenpalstaa, *Sinä-Minän Sinä+Minä=Me* -palstaa sekä *Demin Postifestari*-palstaa. *Kodin Kuvalehden* ja *Sinä-Minän* nuortenpalstojen tekstit ovat vuosilta 2002–2004. Uudempaa osaa aineistostani edustavat *Demin* nuortenpalstan tekstit, jotka ovat vuodelta 2007.

Kaikista lehdistä käytössäni on kuusi numeroa. Olen pyrkinyt valitsemaan aineistooni mahdollisimman peräkkäin ilmestyneitä numeroita kustakin lehdestä. *Kodin Kuvalehti* ilmestyy kaksi kertaa kuukaudessa (ilmestymiskerrat 22 numeroa vuodessa), kun taas *Sinä-*

Minä ja Demi ilmestyvät kerran kuussa (ilmestymiskerrat 12 numeroa vuodessa). Kodin Kuvalehdestä otin mukaan joka toisen numeron, jolloin jokaisesta lehdestä on siis tarkasteltavana noin puolen vuoden jakso.

Tarkastelemissani Kodin Kuvalehden numeroissa on yhteensä 35 nuorten mielipidetekstiä, Sinä-Minän numeroissa 74 tekstiä ja Demin numeroissa 82 mielipidetekstiä. Kodin Kuvalehdessä julkaistut kirjoitukset ovat yleisesti ottaen pidempiä kuin Sinä-Minän tai Demin mielipidekirjoitukset, joten katson tämän kompensoivan eroa kirjoitusten määrässä. Aineistossani Kodin Kuvalehden ja Sinä-Minän numerot ovat samalta ajanjaksolta. Vaikka en oleta, että ainoastaan ajallinen muutos vaikuttaa teksteihin ja niissä käytettyihin mielipideilmauksiin tai ajattelemis- ja tietämisverbeihin, olen ottanut mukaan mahdollisimman tuoreitakin tekstejä. En aio vertailla lehtiä kuitenkaan ajallisesta näkökulmasta, sillä lehdet ovat keskenään hyvin erilaisia, eikä ajallista muutosta voida pitää siis ainoana selittävänä tekijänä mahdollisille eroille ajattelemis- ja tietämisverbien käytössä. Silti haluan luoda katsauksen siihen, miltä näyttävät nuorten mielipidetekstit ja niissä käytettävät mielipiteen ilmaukset tänä päivänä.

Varsinaisesti näiden lehtien kohderyhmä on hyvin erilainen. Aikakauslehdet suuntaavat tekstejään tietoisesti tietyille, tarkkaan valituille ja segmentoiduille ja tutkituille lukijaryhmille. Kielen ja tekstien tasolla kohdentaminen näkyy muun muassa lehden ulkoasussa, sisällöllisissä valinnoissa, kieliasussa ja mainonnassa. (Luukka 2003: 20.) Tämä näkyy selvästi myös aineistooni valitsemissani aikakauslehdissä.

Kodin Kuvalehti on yksi Suomen suurimmista naistenlehdistä, ja sen levikki on 180 614 kappaletta. Kodin Kuvalehti tavoittaakin lähes 30 % aktiivisista 25–54-vuotiaista naisista. Lehden tärkeimpiä aiheita ovat työelämä, perhe ja parisuhde, terveys ja hyvinvointi sekä ruoka, sisustus, muoti, tyyli ja matkailu. (KK-mediakortti, luettu 9.6.2005.) Sinä-Minä on puolestaan nuorisolehti tytöille, ja sen painos on noin 20 000 kappaletta (Aikakauslehtien Liiton [www-sivu](http://www.sivut.fi), luettu 9.6.2005). Sinä-Minän keskeisin sisältö koostuu kysymyspalstoista, joilla lukijat voivat esittää kysymyksiä terveydestä, seurustelusta ja ihmissuhteista, sekä novelleista, lukijoiden omista tarinoista ja runoista. Lisäksi lehdessä on haastatteluja nuorisoidoleista sekä juttuja muista nuorille ajankohtaisista aiheista, kuten kauneenhoidosta tai muodista.

Kuten Sinä-Minä myös Demi on nuorille naisille suunnattu lehti, jonka sisältö koostuu muoti- ja terveysosioista, julkisuuden henkilöiden haastatteluista sekä sisustus- ja ruokajutuista. Toisin kuin Sinä-Minässä Demissä ei ole lukijoiden itsensä kirjoittamia tarinoita tai novelleita. Sisällöltään ja ulkoasultaan Demi muistuttaakin naisille suunnattuja

aikakauslehtiä enemmän kuin Sinä-Minä. Demi on Suomen luetuimpia nuortenlehtiä, sillä se oli kolmanneksi luetuin aikakauslehti 12–17-vuotiaiden keskuudessa vuonna 2007 (Aikakauslehtien liiton www-sivujen Tietoa ja tutkimuksia -osio, luettu 12.2.2008). Demin lukijamäärä on noin 164 000, josta 90 % on naisia. Näistä lukijoista 75 % on iältään 12–19-vuotiaita. (A-lehtien www-sivut, luettu 12.2.2008.) Myös Demin internetsivut ovat suosittu, sillä kotisivuilla on lukijoille tarkoitettu keskustelualue, jolla lukijat voivat keskustella muun muassa seurustelusta, koulusta, elokuvista ja televisiosta, musiikista sekä kehoon ja terveyteen liittyvistä asioista.

Eroavaisuuksista ja erilaisesta kohderyhmästä huolimatta kaikissa aineistoni lehdissä on kuitenkin samanlaisella periaatteella toimiva, nuorille tarkoitettu kirjepalsta, johon voi lähettää mielipiteitään. Olen pyrkinyt valitsemaan aineistokseni lehdet, joiden nuortenpalstojen kohderyhmä on suunnilleen samaa ikäluokkaa. Valitsemisani lehdissä palstoille kirjoittavat nuoret ovat tekstien ja nimimerkkien perusteella noin 13–19-vuotiaita tyttöjä.

Kodin Kuvalehden mielipidepalsta Frenedit on laajuudeltaan kaksi aukeamaa, ja siinä voidaan julkaista myös mainoksia sekä tietoiskun tyylisiä nurkkauksia idoleista tai harrastuksista. Palsta alkaa yleensä palstanpitäjän terveisillä lukijoilleen. Palstalle on yritetty sisällyttää myös lukijoiden kirjoittamia runoja sekä piirustuksia. Samoin Sinä-Minän Sinä+Minä=Me -palstalla on mielipidetekstien lisäksi piirustuksia, runoja sekä terveisiä. Tämäkin palsta on kahden aukeaman mittainen. Demin Postifestarit-palsta poikkeaa hieman muiden lehtien mielipidepalstoista, sillä se on myös yleisesti lehden sisältöön liittyville toiveille tarkoitettu palsta. Kuitenkin lukijoiden toiveita lehden sisällöstäkin voi pitää mielipiteinä, sillä toiveissaan lukijat ilmaisevat mielipidettään lehdestä ja sen kehittämisestä. Koska keskityn tässä työssä ainoastaan teksteihin, joita voi pitää mielipiteinä, kannanottoina tai kommentteina, jätän tarkastelun ulkopuolelle palstoilla julkaistut runot ja terveiset sekä palstanpitäjien tai toimittajien omat kommentit lukijoiden esittämiin kysymyksiin ja toiveisiin.

Nuorten mielipidepalstojen tekstit ovat luonteeltaan dialogisia, sillä ne voivat olla vastauksia, kommentteja tai vasta-argumentteja jo aikaisempiin kirjoituksiin tai kirjoittaja voi suoraan pyytää muiden mielipiteitä ja ajatuksia itseään askarruttavasta aiheesta. Tekstin kirjoittajat ja lukijat voivat saada monta erilaista roolia. Tekstin kirjoittaja voikin saada esimerkiksi asiantuntijan, neuvojan tai tasa-arvoisen keskustelukumppanin roolin, kun taas lukijalle voidaan tarjota muun muassa kysyjän, opastettavan, viihtyjän tai samaistujan rooli (Luukka 2003: 20). Lukeminen toimiikin nuorille tärkeänä itseterapian ja

itsetutkiskelun apuvälineenä. Erityisesti tytöille lukeminen toimii huvin lähteenä, ikävystymisen ja yksinäisyyden lievittäjänä, tiedonsaannin kanavana ja elämysten antajana. Tytöille lukeminen on yksi keskeisimmistä tavoista työstää omaa identiteettiä ja minäkuvaa. He lukevat enemmän kuin samanikäiset pojat, joiden harrastukset ovat murrosiässä huomattavasti toiminnallisempia. (Mustonen – Rönkä – Uotinen 1992: 236–237.)

Koska Kodin Kuvalehden, Sinä-Minän ja Demin nuortenpalstojen kirjoittajat ovat enimmäkseen tyttöjä, mielenkiinnon vuoksi tarkastelen tutkielmani yhdessä luvussa myös poikien kirjoituksia. Teini-ikäisille tarkoitettut lehdet ovat kuitenkin tyypillisesti juuri niin sanottuja tyttöjenlehtiä, eikä pojille ole vastaavaa mediatuotetta tarjolla (Luukka 2003: 18). Tästä syystä otan mukaan lähinnä tietokone- ja konsolipelejä käsittelevän *Pelit*-lehden *Posti*-palstan, jolle kirjoittavat myös pojat. Otan *Pelit*-lehden palstalta aineistoni ainoastaan ne tekstit, jotka ovat varmasti poikien tai miesten kirjoittamia. Poikien kirjoittamia mielipidetekstejä on mukana yhteensä 15 kappaletta. Tarkastelen tässä lehdessä julkaistuja kirjoituksia kuitenkin vain rajallisesti, sillä lehti ja sen palsta poikkeavat luonteeltaan ja sisällöltään huomattavasti aineistoni muista lehdistä. Täysin kattavaa vertailua poikien ja tyttöjen tekstien välillä ei siis voi suorittaa.

2. VERBIT JA NIIDEN FREKVENSSIT

2.1. Ajattelemis- ja tietämisverbit

Mentaaliverbeiksi voidaan yhteisellä nimellä nimittää sellaisia verbejä, jotka ilmaisevat aistihavaintoa, tunnetta (tunnetilaa tai tunnereaktiota), ajattelua sekä ajattelun ilmaisemista verbaalisesti tai muulla tavoin. Mentaaliverbien alalajeja ovat aistimis-, tunne-, ajatus- ja kommunikointiverbit. (Koivisto 1987: 189–190.) Mentaaliverbeistä tutkin ajattelua ilmaisevia verbejä, etenkin sitä, kuinka niitä käytetään mielipiteen ilmaisussa.

Ajatusverbit voidaan jakaa semanttisten ominaisuuksiensa perusteella kolmeen ryhmään mm. seuraavasti: 1. ajattelemis- ja tietämisverbeihin (*ajatella, ymmärtää, epäillä, unohtaa, arvata* jne.), 2. tahtomisverbeihin (*haluta, pyytää, vaatia* jne.) ja 3. kykenemis- ja edellytysverbeihin (*osata, taitaa, voida, jaksaa* jne.). (Koivisto 1987: 230–231.) Näistä tarkastelen nimenomaan ajattelemis- ja tietämisverbejä, sillä juuri ne ilmaisevat aineistossani kirjoittajan omaa ajattelua tai ymmärtämistä, sen ehdottomuutta tai asennetta muiden ihmisten ajattelua kohtaan.

Osaan ajatusverbejä (esimerkiksi *uskoa, epäillä*) sisältyy arvotuksen komponentti, joka sijoittuu dimensioihin tosi–epätosi ja todennäköinen–epätodennäköinen (Koivisto 1987: 233). Tarkastelen ainoastaan yleisellä tasolla näitä verbeihin sisältyviä ehdottomuuden, epävarmuuden ja todennäköisyyden ilmauksia. En siis aio luokitella tai määritellä tutkimiani verbejä sen mukaan, millaisia arvotuksen komponentteja ne itsessään sisältävät, vaan luon yleisen katsauksen näiden verbien käyttöön ja siihen, miten nuoret näiden verbien avulla ajatuksiaan ilmaisevat.

Ajattelemis- ja tietämisverbit eivät semanttisesti ole kovin tarkkarajaisia, koska ne kattavat osittain joidenkin muiden sanakenttien (tunne-, kommunikointi- ja tekemisverbien) alan. Samalla kun ne ovat rajoiltaan epätäsmällisiä, ne voivat olla myös monimerkityksisiä. (Koivisto 1987: 243.) Olen laajentanut ja muokannut Koiviston käyttämää luokittelua niiltä osin kuin olen katsonut sen tarpeelliseksi. Tämän olen tehnyt lähinnä sanojen merkityksen perusteella. Vaikka jotkin verbit olisivat luonteeltaan monimerkityksisiä tai rajoiltaan epätarkkoja (esimerkiksi *kelata, päättää* tai *tuntea*), esiintyvät ne yleensä mielipideteksteissä ainoastaan tutkimiani mentaalisia toimintoja eli ajattelua tai tietämistä kuvaavina.

Aineistossani on yhteensä 30 eri ajattelemis- ja tietämisverbiä: *aavistaa, aikoa, ajatella, arvata, epäillä, hämmästyä, ihmetellä, kelata, kuvitella, käsittää, luottaa, luulla, merkitä, miettiä, muistaa, muistella, odottaa, olettaa, ottaa kantaa, päättää, suhtautua, tajuta, tarkoittaa, tietää, toivoa, tuntea, unohtaa, uskoa, ymmärtää* ja *älytä*.

Ajattelemis- ja tietämisverbeihin voi tässä sijoittaa merkityksensä puolesta esimerkiksi *kelata*-verbin, sillä slangissa sillä on myös merkitykset 'ymmärtää', 'tajuta' tai 'oivaltaa' (Paunonen 2000: s.v. *kelaa*). Myös *tuntea*-verbi on monimerkityksinen; sen voi luokitella myös tunneverbeihin, mutta tässä katson sen ilmaisevan ajattelua ja jonkin asian tietämistä ja tuntemista. Fyysisen ja mentaalisen aistimisen lisäksi *tuntea*-verbillä on myös merkitykset 'tietää, olla tietoinen' (PS s.v. *tuntea*). *Tuntea*-verbin otan mukaan sen kaikissa konteksteissa ja merkityksissä, vaikka sillä joskus viitataan jonkin henkilön tuntemiseen. Yleensä tällaisissakin tapauksissa verbin merkitys muistuttaa kuitenkin tietoisuutta tai jonkin tietämistä, esimerkiksi sitä, kuinka hyvin ystävä tai seurustelukumppani tunnetaan tai kuinka tietoisia suhteen syvyydestä ollaan. Joskus *tuntea*-verbillä viitataan tunteisiin, mutta tämänkin katson olevan nuorten mielipideteksteissä yksi ajattelun aspekteista.

Otaa kantaa puolestaan kuvastaa nuorten mielipidetekstien loppuun sijoitettua kehotusta tai pyyntöä saada tietoa muiden lukijoiden ja kirjoittajien ajatuksista. Näin ollen verbillä onkin oma erityinen tehtävänsä mielipidekirjoituksissa, ja yleensä se on näissä teksteissä ainoastaan imperatiivissa monikon ensimmäisessä persoonassa. *Otaa kantaa* ei siis ilmennä kirjoittajan itsensä ajatuksia, vaan sillä pyydetään muiden ajatuksia kyseisestä asiasta ja sitä käytetään hyvin dialogisesti. Vain hyvin harvoissa tapauksissa *ottaa kantaa* on sijoitettu mielipidetekstin alkuun, jolloin kirjoittaja itse haluaa ottaa kantaa aiempiin teksteihin ja mielipiteisiin. Tällöin kirjoittajassa itsessään on herännyt ajatuksia muiden mielipiteistä, joten kirjoittaja käyttää *ottaa kantaa* -verbiä ilmaisemaan sitä, että oma teksti on mielipide tai kannanotto aiemmin esitettyihin näkökulmiin.

Edellä mainituissa tapauksissa *ottaa kantaa* -verbillä on keskusteluketjua jatkava käyttötarkoitus. Nämä käyttötavat ilmentävät kuitenkin selvästi tutkimiani mentaalisia toimintoja, joten olen ottanut kyseisen verbin mukaan luokitukseeni ajattelemis- ja tietämisverbeistä. *Otaa kantaa* onkin saanut määritteen 'muodostaa tai ilmaista kantansa', ja sen avulla voidaan ilmaista muun muassa 'suhtautumista, asennoitumista, mielipidettä, käsitystä tai näkemystä' (PS s.v. *kanta*) tai sen avulla toisin sanoen valitaan tai omaksutaan kanta tai asenne (PS s.v. *ottaa*).

Suhtautua on puolestaan mukana määrittelemissäni ajattelemis- ja tietämisverbeissä merkityksiensä 'olla jotakin mieltä, ottaa kantaa' takia. Myös *odottaa*-verbi kuvaa aineistossani tutkimiani mentaalisia toimintoja, kuten 'arvella, luulla, otaksua tai olettaa' (PS s.v. *odottaa*). *Aikoa*-verbillä on puolestaan myös merkitykset 'ajatella tehdä jotakin', 'tuumia tai tarkoittaa' (PS s.v. *aikoa*). Näin tulkitseen sen ilmaisevan myös mentaalisia toimintoja ja kirjoittajan omaa suhtautumista jonkin asian tekemiseen. *Aikoa*-verbi voidaan luokitella myös propositionaalista asennetta ilmaiseviin modaaliverbeihin, kuten myös mm. verbit *luulla* tai *uskoa*. Propositionaalista asennetta välittävät verbit ilmaisevat erilaisia tajunnan- ja tunnetiloja, jotka vaikuttavat niiden alle upotettuun lauseen tulkintaan. (Hakulinen – Karlsson 1995: 264–265.) Tällaiset verbit ilmaisevatkin jo itsessään suoraan ja vahvasti tietämisen astetta tai mielipiteen varmuutta vaikuttaen siihen, kuinka tekstin vastaanottaja tulkitsee kirjoittajan asennoitumista tekstinsä aiheeseen.

Tuntua-verbi on nuorten mielipideteksteissä merkitykseltään läheinen luokittelimilleni ajattelemis- ja tietämisverbeille. *Tuntua*-verbi saa yleensä muun muassa merkitykset 'aiheuttaa jokin havaintovaikutelma tai tunne' tai 'aiheuttaa jokin aistivaikutelma, aistimus' (PS s.v. *tuntua*), ja se voidaankin luokitella aistimisverbiksi (Koivisto 1987: 191) tai vaikutelmaverbiksi (ISK 2004: 483). Mielipideteksteissä ja mielipiteen ilmaisuissa sillä on kuitenkin oma merkityksensä kuvailtaessa omia tunteita ja henkisiä tuntemuksia. *Tuntua*-verbillä on kuitenkin muista määrittelemistäni ajattelemista kuvaavista verbeistä poikkeavia käyttötapoja ja merkityksiä esimerkiksi sen saaman tekijän tai persoonamuodon osalta. Vaikka *tuntua*-verbiä käytetäänkin paljon mielipideteksteissä omia ajatuksia kuvattaessa, tarkastelen sitä muista luokittelimistani ajattelemis- ja tietämisverbeistä erillään. En myöskään huomioi *tuntua*-verbiä määrittelemistäni ajattelemis- ja tietämisverbeistä tekemissäni laskelmissa, vaan havainnoin kyseisen verbin käyttöä ja esiintymistä omassa luvussaan. *Tuntua*-verbin käytöllä on kuitenkin oma huomattava roolinsa nuorten mielipideteksteissä ja oman ajattelun kuvaamisessa. Tästä syystä otan kyseisen verbin ja sen käyttötavat kuitenkin huomioon ja tarkastelen sen vaikutusta lähinnä sen välittämän ehdottoman tai epävarman asennoitumisen osalta.

Tällä kertaa jätän havaintojeni ulkopuolelle muut aistimis- tai vaikutelmaverbeiksi luettavat verbit, kuten *näyttää*, *näkyä*, *kuulua*, *kuulostaa* tai *vaikuttaa*. Nämä kaikki verbit ovat mahdollisia mielipiteen ilmauksissa, mutta niitä ei silti juurikaan ole käytetty kirjoitetuissa teksteissä. Ainoastaan *vaikuttaa*-verbillä on joitakin esiintymiä aineistoni teksteissä, mutta sen käyttö ei ole taajuudessaan merkittävää *tuntua*-verbin saamiin esiintymiin verrattuna. Aistihavaintoverbeistä otankin siis huomioon ainoastaan *tuntua*-

verbin, sillä sen käyttö on huomattavaa ja laajuudessaan muista aistihavaintoverbeistä selkeästi poikkeavaa.

2.2. Verbien yleisyysuhteet

Vertailen lehdissä käytettyjen ajattelemis- ja tietämisverbien yleisyyttä yleiskielen verbien yleisyyslukuihin. Vertailussa käytän apuna Suomen kielen taajuussanastoa (TS). Vertailuun otan mukaan aineistoni viisi yleisintä ajattelemis- ja tietämisverbiä. Taulukon ensimmäisessä sarakkeessa verbit ovat siinä järjestyksessä, kuinka yleisesti ne esiintyvät lehdissä. Keskimmäiseen sarakkeeseen on merkitty se, kuinka monta esiintymää kullakin verbillä on. Viimeinen sarake puolestaan kertoo verbien taajuusluvun yleiskielessä Suomen kielen taajuussanaston mukaan. Mitä pienempi järjestysluku on, sitä yleisempi verbi on yleiskielessä.

Taulukko 1. Verbien yleisyysuhteet.

	verbi	f	TS:n järjestysluku
1.	<i>tietää</i>	67	100.
2.	<i>ajatella</i>	37	210.
3.	<i>uskoa</i>	28	325.
	<i>tajuta</i>	28	1311.
4.	<i>tuntea</i>	27	104.
5.	<i>mieltii</i>	24	1362.
	<i>ymmärtää</i>	24	342.

Taulukosta voidaan havaita, että yleisyysuhteet ovat joiltakin osin samat nuorten käyttämien ajattelemis- ja tietämisverbien sekä yleiskielessä käytettyjen vastaavien verbien välillä. Verbiesiintymien perusteella voi kuitenkin päätellä, että nuorten käyttäminä *tajuta* ja *mieltii* ovat hieman yleisempiä kuin yleiskielisessä käytössä. Taajuussanasto osoittaa *tajuta*-verbin olevan yleiskielessä melko vähän käytetty verrattuna muihin yleisimpiin ajattelemis- ja tietämisverbeihin. Nuorten mielipideteksteissä sen yleisyys selittyy lähinnä puhekielen vaikutuksella. Nuorten tekstit ovat yleisestikin ottaen hyvin puhekielisesti kirjoitettuja; tosin kieli ja sen tyyli vaihtelevat jonkin verran tekstien ja lehtien välillä.

Samoin *mieltii*-verbin melko huomattavan yleinen käyttö mielipideteksteissä selittyy tekstien luonteella ja puhekielisellä tyylillä. Yleiskielessä ja muissa kirjoitetuissa teksteissä *mieltii*-verbi voidaan korvata toisilla samaa mentaalista toimintoa tarkoittavilla verbeillä,

ja joissakin yhteyksissä *mieltä*-verbi voisi olla jopa liian puhekielinen. Muissa käyttöyhteyksissä ja -tarkoituksissa esimerkiksi semanttisesti läheinen, mutta käytössä yleisempi *ajatella*-verbi todennäköisesti korvaa osin *mieltä*-verbiä verrattuna nuorten mielipidetekstien verbiesiintymiin.

Hieman yllättävää on myös *uskoa*-verbin huomattava yleisyys nuorten mielipideteksteissä. Tämän verbin yleisyys selittyy kuitenkin lähinnä muutamalla Sinä-Minän nuortenpalstalla olleella mielipidekirjoituksella. *Uskoa*-verbiä on saatettu käyttää yhdessä tekstissä peräti yksitoista kertaa, mikä on 39,3 % kaikista esiintymistä. Tämän verbin kohdalla onkin lehtien välillä suuri ero, sillä Sinä-Minässä on yhteensä 22 esiintymää (78,6 % kaikista kyseisen verbin esiintymistä), kun puolestaan Kodin Kuvalehdessä *uskoa*-verbillä on ainoastaan 5 esiintymää ja Demissäkin vain yksi. Näin ollen voikin päätellä, ettei verbi ole tässä tapauksessa ehkä niin yleinen nuorten kielenkäytössä kuin yhteenlaskettu frekvenssi antaa olettaa. *Uskoa*-verbin käyttö liittyy tässä tapauksessa vahvasti tekstin aiheeseen ja sen sävyyn. Kyseisen verbin avulla nuori kirjoittaja on ehkä halunnut provosoivaankin sävyyn saada lukijat ajattelemaan omia elämänarvojaan tai -asenteitaan.

Uskotko sä, että kukaan ei ole täydellinen? *Uskotko* sä, että jokaisessa on jotain hyvää? *Uskotko* sä, että voit siirtää vuoria, jos *uskot* itseesi tarpeeksi?
(SM 10/2002)

Yleiskielessä *uskoa*-verbin yleisyyteen vaikuttaa jonkin verran myös uskonnollinen konteksti. Tällaista merkitysyhteyttä ei ole kuitenkaan tyttöjen kirjoituksissa yleisesti havaittavissa, ainoastaan muutamassa tekstissä kirjoittaja kertoo omasta uskostaan ja muiden suhtautumisesta siihen. Toisaalta tytöt ovat poikia kiinnostuneempia kristinuskosta sekä muista uskonnoista, kuten hindulaisuudesta, buddhalaisuudesta ja islamista, ja tyttöjen maailmankuva sisältää muutakin järjellisen maailman ulkopuolista ainesta, kuten maagisia uskomuksia tai horoskooppien lukemista. Tyttöjen uskonnollinen kiinnostus voi kertoa osaltaan avarakatseisuudesta ja uteliaisuudesta omalle kulttuurille vierasta kohtaan. (Helve 1992: 249.) Tutkimillani mielipidepalstoilla tytöt kirjoittavat kuitenkin lähinnä rakkauteen ja ihmissuhteisiin tai eri elämänvaiheisiin uskomisesta.

Olin tuolloin 13-vuotias, *enkä uskonut* suhteemme kestävän pitkän välimatkan vuoksi. (SM 12/2002)

Uskon, että teillä on vaikeata, mutta kyllä se tuska lievittyy, sillä onhan teillä hyviäkin muistoja. (SM 12/2002)

Uskoa-verbillä ilmaistaan nuortenpalstoilla usein myös arvelua tai luulemista. *Uskoa*-verbillä onkin muun muassa merkitykset 'otaksua, luulla' sekä 'pitää jotakin totena', 'luottaa johonkin' ja 'suhtautua johonkin vakavasti' (PS s.v. *uskoa*). Tällä ajattelemis- ja tietämisverbillä kirjoittaja voikin ilmaista omia ajatuksiaan ja asenteitaan hyvin monialaisesti ja laajasti etenkin ehdottomuuden ja epävarmuuden aspekteja tarkasteltaessa

2.3. Verbiesiintymät lehdissä

Tutkimillani 30 ajattelemis- ja tietämisverbillä on aineistoni tyttöjen mielipideteksteissä yhteensä 365 esiintymää. Kodin Kuvalehden 35 mielipidetekstissä ajattelemis- ja tietämisverbeillä on yhteensä 116 esiintymää, kun taas Sinä-Minän 74 tekstissä on yhteensä 186 verbiesiintymää. Demin 82 tekstistä löytyy ainoastaan 63 verbiesiintymää. Kodin Kuvalehdessä keskimääräinen verbimäärä on noin 3,3 verbiä yhtä tekstiä kohden. Sinä-Minässä on keskimäärin noin 2,5 ajattelemis- ja tietämisverbiä yhdessä mielipidetekstissä ja Demissä ainoastaan noin 0,8 verbiä yhtä tekstiä kohden. Keskiarvon perusteella siis Kodin Kuvalehden mielipideteksteissä on käytetty eniten ajattelemis- ja tietämisverbejä nuortenpalstojen teksteissä, kun taas Demissä ajattelemis- ja tietämisverbejä on käytetty selvästi vähiten.

Taulukko 2. Verbiesiintymät lehdittäin.

	Demi	Kodin Kuvalehti	Sinä-Minä
tekstien määrä	82	35	74
verbiesiintymiä	63	116	186
verbejä / teksti	0,8	3,3	2,5

Kodin Kuvalehdessä ainoastaan viidessä mielipidetekstissä (14,3 %) ei ole ajattelemis- ja tietämisverbejä. Sinä-Minässä on 15 tekstiä (20,3 %), joista puuttuvat kyseiset verbit. Demissä on yhteensä 44 tekstiä, joista ei löydy ajattelemista tai tietämistä ilmaisevia verbejä, mikä on 53,7 % kaikista Demin mielipideteksteistä.

Ero selittyy osin esimerkiksi tekstien pituuksilla. Kodin Kuvalehden nuortenpalstan tekstien pituudet eivät ole kovinkaan vaihtelevia, sillä mielipidetekstit ovat tällä palstalla yleensä melko pitkiä ja sävyltään pohdiskelevia. Näiden tekstien joukossa on hyvin vähän lyhyitä tekstiä. Tekstit eivät myös useinkaan ole sävyltään kiihkeitä kannanottoja tai kommentteja, vaan ne ovat jopa filosofisia tai niissä pohditaan asioiden syy-seuraussuhteita. Yleensä Kodin Kuvalehden mielipidetekstien tarkoituksena on saada lukija ajattelemaan asioita laajemmasta näkökulmasta, jolloin aiheena saattaa olla luonnonsuojelu, kulutustottumukset tai perhesuhteet. Kodin Kuvalehdessä ajattelemis- ja tietämisverbejä onkin käytetty määrällisesti hyvin tasaisesti, sillä lähes kaikissa teksteissä on käytetty näitä verbejä. Tosin eri verbien käyttö on joissain määrin rajoittunutta, Kodin Kuvalehdessä on käytetty kahtakymmentä eri ajattelemis- ja tietämisverbiä (66,7 %) määrittelemistäni kolmestakymmenestä verbistä.

Sinä-Minässä tekstien pituudet vaihtelevat enemmän, samoin kirjoitusten sävyt. Sinä-Minän nuortenpalstalla on paljon tekstejä, joissa saatetaan kertoa yleisesti omasta elämästä esimerkiksi muille lukijoille ja kirjoittajille. Joskus esimerkit ovat luonteeltaan fiktiivisiä ja lähes tarinanomaisia. Tällaisissa teksteissä ei yleensä ole esitetty vahvoja kannanottoja, ja näin ollen ajattelemis- ja tietämisverbejäkään ei ole juuri käytetty. Toisaalta Sinä-Minän palstalla on myös paljon vahvoja, jopa provosoivia mielipiteitä sisältäviä kannanottoja, joissa saattaa olla mukana runsaasti ajattelemis- ja tietämisverbejä tai muita mielipiteen ilmaisuja. Tällaiset tekstit ovat myös yleensä hyvin tunteikkaita ja ehdottomia. Sinä-Minän mielipideteksteissä tekstikohtaisten verbiesiintymien määrä siis vaihtelee suuremmin kuin Kodin Kuvalehden mielipideteksteissä. Sinä-Minän mielipideteksteissä on käytetty 26 eri ajattelemis- ja tietämisverbiä (86,7 %) kolmestakymmenestä mahdollisesta. Myös tämä osoittaa Sinä-Minän mielipidetekstien kirjoittajien ajattelemisen ja tietämisen ilmauksien kirjoa.

Demin mielipideteksteissä käytettyjen ajattelemis- ja tietämisverbien vähyys selittyy suurilta osin toimituksellisilla syillä. Demin postipalsta on paikka paitsi lukijoiden omille mielipiteille itselle tärkeistä ja ajankohtaisista asioista, se on myös lukijoiden kanava esittää lehden sisältöön liittyviä toiveita. Palstalle on yritetty mahdollisimman monta aiheeltaan erilaista kannanottoa, ja tästä syystä mielipidetekstit ovat lyhyitä ja napakoita. Tällaisissa teksteissä kirjoittajan ei ole mahdollista pohtia ja eritellä omaa ajatusmaailmaansa yhtä syvästi kuin Kodin Kuvalehden ja Sinä-Minän mielipidepalstoilla julkaistuissa teksteissä. Demissä käytettyjen eri ajattelemis- ja tietämisverbien määrä on ainoastaan 17 (56,7 %). Myös verbikohtaiset esiintymät jäävät

hyvin pieniksi ja suppeiksi (ks. taulukko 3), ja useimmat käytetyt ajattelemis- ja tietämisverbit löytyvätkin teksteistä vain joitakin yksittäisiä kertoja.

Yleisimmin käytettyjen ajattelemis- ja tietämisverbien käytössä on joitakin eroja lehtien välillä. Kodin Kuvalehden mielipideteksteissä yleisimmin käytetty ajattelemis- ja tietämisverbi on *ajatella*, jolla on yhteensä 18 esiintymää. Toiseksi eniten käytettyjä verbejä ovat *tietää* ja *tuntea*, joilla molemmilla on yhteensä 16 esiintymää. Sinä-Minässä puolestaan yleisin ajattelemis- ja tietämisverbi on *tietää*, joka esiintyy peräti 39 kertaa mielipideteksteissä. Seuraavaksi yleisin verbi Sinä-Minässä on *uskoa*, jolla on yhteensä 22 esiintymää, sekä *ajatella*, jolla on puolestaan 15 esiintymää. Demissä yleisimmin käytettyjä ajattelemis- ja tietämisverbejä on käytetty melko maltillisesti ja niiden määrissä ei ole suuria eroja. Yleisimmin käytetty verbi Demissä on *tietää*, jolla on 10 esiintymää, lähes yhtä paljon on käytetty *toivoa*-verbiä, jolla on 8 esiintymää. *Tajuta* ja *mieltä* ovat kolmanneksi yleisimmin käytettyjä ajattelemis- ja tietämisverbejä. Niillä on puolestaan 6 esiintymää.

Taulukko 3. Yleisimmät verbit lehdittäin.

Demi	f	Kodin Kuvalehti	f	Sinä-Minä	f
tietää	10	ajatella	18	tietää	41
toivoa	8	tietää	16	uskoa	22
mieltä	6	tuntea	15	ajatella	15
tajuta	6				

Eri lehtien yleisimmissä ajattelemis- ja tietämisverbeissä ei siis ole paljon eroa, vaan suurempia eroavaisuuksia on verbien yleisyysuhteissa ja esiintymien määrissä. Erot selittyvät osittain yksittäisten tekstien avulla, sillä joissain teksteissä on saatettu käyttää jotain ajattelemis- ja tietämisverbiä toistaen ikään kuin tehokeinona. Tästä esimerkkinä on muun muassa juuri *uskoa*-verbin käyttö Sinä-Minässä.

On mielenkiintoista huomata, että Demissä julkaistuissa mielipideteksteissä *ajatella*-verbiä ei ole juurikaan käytetty toisin kuin Sinä-Minässä tai Kodin Kuvalehdessä, jossa *ajatella*-verbi on yleisimmin käytetty ajattelemis- ja tietämisverbi. *Ajatella*-verbillä on Demin teksteissä ainoastaan kolme esiintymää, jotka kaikki löytyvät yhdestä numerosta. Tämä selittyy osin sillä, että Demin postipalstalla julkaistuista teksteistä osa on huomattavasti lyhyempiä kuin Sinä-Minässä tai Kodin Kuvalehdessä julkaistut tekstit, ja ne saattavat aiheiltaan liittyä lähinnä lehden sisältöön, juttutoiveisiin tai

parannusehdotuksiin. Näin ollen niissä ei ole tarvetta ilmaista omaa ajattelua itselle läheisistä aiheista, toisin kuin Sinä-Minän ja Kodin Kuvalehden mielipidepalstoilla. Demin postipalstan luonne myös selittää osin sitä, miksi *toivoo*-verbi on lehden teksteissä toiseksi eniten käytetty ajattelemis- ja tietämisverbi. Lukijat nimenomaan toivovat lehden tekijöiltä erilaisia juttuja itselleen tärkeistä asioista tai idoleista.

Toinen huomattava seikka on *tietää*-verbin yleisyys Sinä-Minässä. Sinä-Minässä on kyllä eniten mielipidetekstejä, mutta keskimääräinen ajattelemis- ja tietämisverbien käyttö on vähäisempää kuin esimerkiksi Kodin Kuvalehdessä, jossa *tietää*-verbi on vasta toiseksi yleisimmin käytetty ajattelemis- ja tietämisverbi yhdessä *toivoo*-verbin kanssa. Kodin Kuvalehdessä yleisimmin käytettyjen verbien esiintymismäärillä ei ole keskenään yhtä suurta eroa kuin Sinä-Minän mielipidetekstien käytetyimmillä verbeillä. Siksi *tietää*-verbin esiintymien määrä Sinä-Minässä onkin huomattavan suuri muiden lehtien vastaavaan käyttöön verrattuna.

Tietää-verbin suureen esiintymään nuorten mielipideteksteissä saattavat vaikuttaa yleisesti myös *en tiedä* ja *en tiitä* -ilmaukset eli verbin käyttö kieltomuodossa erityisesti yksikön 1. persoonassa. Selittävänä synä näiden tiettyjen ilmausten käyttöön on lähinnä puhekielen vaikutus kirjoitettuun tekstiin, sillä nuoret käyttävät *en tiitä* -ilmausta lähes hokemana (Silvennoinen 1980: 100). Tarkastelen kiellon vaikutusta verbien käyttöön lähemmin vielä luvussa 3.3.

Myös eri lehdistä puuttuvista ajattelemis- ja tietämisverbeistä voi tehdä jotain päätelmiä, sillä myös ne verbit, joita ei ole käytetty, paljastavat jotain asenteen ja ajatusmaailman rakentamisesta mielipideteksteissä. Sinä-Minän mielipideteksteistä puuttuvat vain verbit *arvata*, *kelata*, *muistella* ja *älytä*. Kodin Kuvalehdestä puuttuvat puolestaan verbit *aavistaa*, *epäillä*, *hämmästyä*, *kuvitella*, *merkitä*, *muistella*, *olettaa*, *suhtautua*, *unohtaa* ja *älytä*. Useat Kodin Kuvalehden teksteistä puuttuvat verbit ilmaisevat jo lähtökohtaisesti epävarmaa suhtautumista ja asennoitumista tai tietämistä. Tällaisia verbejä ovat muun muassa verbit *aavistaa*, *epäillä*, *kuvitella* ja *olettaa*. Juuri näihin verbeihin sisältyy selkeästi arvotuksen komponentti, joka sijoittuu dimensioihin tosi–epätosi ja todennäköinen–epätodennäköinen (Koivisto 1987: 233). Koska epävarmaa ajattelemista ja tietämistä verbit puuttuvat Kodin Kuvalehden teksteistä, voikin olettaa, että teksteihin on rakennettu varma mielipide ja tietämisen aste niiden käytettyjen verbien avulla, jotka ilmaisevat todennäköistä ja ehdotonta tietämistä.

Sinä-Minän teksteistä puuttuvat verbit eivät ole ryhmänä yhtä selkeä kuin Kodin Kuvalehdestä puuttuvat verbit, sillä näitä verbejä ei ole yhtä paljon ja niiden puuttuminen

vaikuttaa lähinnä sattumanvaraiselta. Kuitenkin jos otetaan huomioon myös ne verbit, joilla on vain yksi esiintymä Sinä-Minässä (*aavistaa, aikoa, olettaa ja unohtaa*), voidaan puuttuvien tai vähiten käytettyjen ajattelemis- ja tietämisverbien avulla tehdä sama päätelmä kuin Kodin Kuvalehden osalta, sillä myös kerran käytetyt verbit ilmaisevat lähinnä epävarmaa tai epätodennäköistä tietämisen astetta.

Myös Sinä-Minässä ja Kodin Kuvalehdessä käytetyimpien ajattelemis- ja tietämisverbien joukkoon kuuluvat *ajatella, mieltiä ja tietää* ilmaisevat tietämistä samalla varmuuden ja todennäköisyyden asteella. Vaikka esiintymien määrässä onkin eroja, voidaan ajatella, että Sinä-Minässä ja Kodin Kuvalehdessä käytetyt ajattelemis- ja tietämisverbit rakentavat mielipiteen tai tietämisen varmuuden astetta samankaltaisesti merkitystensä osalta.

Yksittäisten tekstien kohdalla tiettyjen verbien toistoon liittyy keskeisesti myös tekstin aihe sekä aiheen omakohtaisuus. Tämä puolestaan vaikuttaa tekstin ehdottomuuteen tai siihen, miten lukijaa herätellään pohtimaan ja ajattelemaan aihetta eli osallistumaan kirjoittajankin kokemaan ajatusprosessiin tai -maailmaan. Aiheen vaikutusta verbien käyttöön sekä ehdottomuuden ja epävarmuuden ilmaisuja käsittelemme tarkemmin luvussa 5.

3. PERSONA, MODUS JA KIELTO

3.1. Persoonan ilmaiseminen

3.1.1. Yksikön ja monikon 1. persoona

Persoonalla tarkoitetaan kieliopillista kategoriaa, joka perinteisen kieliopin mukaan käsittää kolme sekä yksikössä että monikossa esiintyvää persoonaa. Persoona ilmaistaan verbintaivutuksessa päätteillä (ajattele+*n* – ajattele+*mme*; ajattele+*t* – ajattele+*tte*; ajattele+*e* – ajattele+*tte*). Passiivi yleensä käsitetään erillisenä tästä kuuden persoonan perusjärjestelmästä. (Hakulinen – Karlsson 1995: 252.) Käsittelen nuorten käyttämiä ajattelemis- ja tietämisverbejä sekä niiden persoonamuotoja lähinnä siitä näkökulmasta, kuinka kirjoittaja on sisällyttänyt itsensä tai muut verbien ilmaisemiin mentaalisiin prosesseihin ja asenteisiin.

Ajattelemis- ja tietämisverbien muotoja tarkastellessani huomioin myös näiden verbien nominaalimuodot osana verbiketjuja. Verbien infiniitti- eli nominaalimuotoja pidetään usein hankalasti luokiteltavina muotoina, koska ne ovat keskenään erilaisia ja niiden käyttötavat vaihtelevat (Häkkinen 1998: 133). Nominaalimuodot ovat usein mukana useammasta verbistä koostuvassa rakenteessa, jossa on finiittinen apuverbi sekä infiniittinen pääverbi. Liittomuodoissa apu- ja pääverbi ilmaisevat tempusta ja kieltoa, verbiketjussa infinitiivi liittyy esimerkiksi modaaliseen verbiin muodostaen sen kanssa kaksi- tai useampiverbisen predikaatin. (ISK 2004: 487, 495.) Tästä syystä huomioinkin liittomuotoihin ja verbiketjuihin kuuluvat nominaalimuodot tarkastellessani persoonamuotojen vaikutusta ajattelemis- ja tietämisverbien välittämiin mielipiteisiin.

Yleistä nuorten kirjoituksissaan käyttämien ajattelemis- ja tietämisverbien muodoissa on se, että ne joko sisältävät kirjoittajan selvästi yksikön tai monikon ensimmäisessä persoonassa tai ovat passiivimuodossa. Selvästi yleisin persoonamuoto on yksikön 1. persoona. Tekstin tuottaja valitsee tavan, jolla tuo itseään mukaan tekstiin. Persoonallisen tyylin valinnut kirjoittaja tuo itseään esiin tekstissä, puhuu omasta näkökulmastaan ja puhuttelee tekstin vastaanottajia. (Luukka 1994: 26.) Selvimmin havaittavia minän esiintuonnin keinoja ovat *minä*-pronominin käyttö tai pelkän verbin persoonamuodon käyttö (Luukka 1994: 29). Joskus kirjoittaja sisällyttää tekstiinsä useita erilaisia tapoja tuoda itseään tekstiin, puhutella lukijaa tai häivyttää itseään tekstistä.

Mä tiedän, miltä susta tuntuu, vaikken ookaan kokenu ihan samaa kuin sä. – – *Mä tyhmä luulin*, että se tarkoitti tosiaan sitä, että se tosiaan rakasti mua. (SM 7/2004)

Itse olenkin nyt *ajatellut*, että mitä muutama liikakilo haittaa? (SM 1/2003)

Niin *ajattelin* itsekin, kunnes eräänä päivänä *aloin miettiä*: Miksi kaikilla pitäisi olla täydellinen iho ja mallin mitat? (Demi 8/2007)

Tuntuu, että olen vihdoinkin *tajunnut*, mistä elämässä on kyse. – – Älä siis jätä kokeilematta mitään, mitä myöhemmin toivoisit kokeilleesi. Ei ole tärkeää, mitä muut sinusta ajattelevat. (Demi 8/2007)

Ymmärrän kyllä pointtisi – – (KK 22/2002)

Monikon 1. persoonaa ei ole juurikaan käytetty. Monikon 1. persoona löytyy teksteistä lähinnä silloin, jos tekstin kirjoittajia on kaksi tai useampi. Toisinaan saattaa olla, että ainoastaan yksi henkilö on kirjoittanut tekstin, mutta ajatusprosessiin ja mielipiteen muodostamiseen on osallistunut kaksi henkilöä.

Kiitos kirjeestäsi, se *sai* mut ja mun kaverin *kelaamaan* yhtä juttua, josta haluan tässä kertoa. – – *Emme tiedä*, mistä koko opettajien epäkunnioittamisen kulttuuri on alkanut (ja suoraan sanoen, eiväthän ne kaikki niin kunnioitettavia ole), mutta se on tainnut mennä liian pitkälle. Jos keväinen sijaisemme nyt keksisi tehdä itsemurhan ja me saisimme kuulla siitä, *tuntisimme* osittain olevamme vastuussa hänen teostaan. – – *Emme tiedä* mitä asialle voisi tehdä, mutta heitämme pallon. Ottakaa koppi siellä jossain ja kirjoittakaa kokemuksianne ja kommenttejanne aiheesta. Kuitenkin – ja sen *olemme tajunneet* vasta äskettäin – opettajat tekevät tärkeää työtä – kasvattavat uusia sukupolvia aikuisiksi. (KK 20/2002)

Monikon 1. persoonalla ei viitata kertaakaan lukijoihin. Monikon 1. persoona on siis käytössä ainoastaan silloin kun tekstillä on useampi tuottaja ja kirjoittajat ja ajatustyöhön tai mielipiteen muodostamiseen osallistuneet henkilöt halutaan sisällyttää varsinaiseen tekstiin. Teksteissä kirjoittajat eivät kuitenkaan halua ottaa lukijoita mukaan yhteiseen ajatusmaailmaan monikon 1. persoonalla ja *me*-pronominilla.

Yleensä minän korostamisen lisäksi tai sen sijaan tekstissä voidaan korostaa tekstin kirjoittajan ja vastaanottajien yhteyttä, me-henkeä. Kirjoittaja voi ottaa ikään kuin lukijat mukaan tekstin tuottajaksi tai asiantuntijaksi. Tiedollista me-henkeä kirjoittaja voi korostaa osoittamalla jonkin asian yhteiseksi tiedoksi tai kokemukseksi. Kirjoittaja ikään kuin olettaa, että meillä kaikilla on tiedollista yhteistä ainesta, vaikka tällaiset olettamukset eivät luonnollisestikaan ole aina oikeita. (Luukka 1994: 31.) Näin ei kuitenkaan nuorten

mielipideteksteissä ole, vaikka juuri nuoret jakavatkin muuten melko samanlaista kokemusmaailmaa ja tietoa esimerkiksi koulunkäynnin ja opiskelun puitteissa.

3.1.2. Yksikön ja monikon 2. persoona

Muut persoonamuodot esiintyvät usein imperatiivin tai konditionaalin kanssa. Silloin nämäkin persoonamuodot sisältävät tavallaan kirjoittajan asenteen käsiteltyä asiaa kohtaan moduksen tuoman aspektin kautta. Ajattelemis- ja tietämisverbeistä *uskoa*-verbiä on usein käytetty indikatiivin yksikön 2. persoonassa. Tämä johtuu yksittäisten tekstien lukuisista kysymysmuodoista.

Uskotko sä, että maailma olisi parempi paikka ilman ydinkokeita? Uskotko sä, että se on tahdosta kiinni? Uskotko sä intiaanien viisauksiin? Uskotko sä, että maailma tuhoutuu ihmisen takia? Mä uskon.(SM 10/2002)

Tekstin tuottajan ja vastaanottajan välistä vuorovaikutusta osoittavat selvimmin ilmaukset, jotka tuovat vastaanottajan esille tekstissä. Nämä ilmaukset ovat luonteeltaan suoria puhutteluja, kehotuksia ja käskyjä tai kysymyksiä. (Luukka 1994: 32.)

Mä oletan, ettet tunne kyseistä tyttöä hyvin. Mistä sä tiedät, kuinka vaikeaa sillä työllä on ollut? Ja vaikka se kertoisi, sä et välttämättä ymmärtäisi. (SM 12/2002)

Mutta mistä saat tietää biologisista vanhemmistasi? Käänny sosiaaliviraston perheasiaintoimiston puoleen. Sieltä saat tietää biologisten vanhempiesi tiedot ja mahdolliset yhteystiedot, jotta voit ottaa heihin yhteyttä. (SM 12/2002)

Monikon 2. persoonaa on useimmiten käytetty imperatiivimuodossa. Lukijat saavat näin ollen aktiivisen roolin kirjoittajan mentaalisisä prosesseissa. Kirjoittaja velvoittaa ja kehottaa lukijaa osallistumaan ajatusprosessin ja jopa kertomaan oman näkökulmansa ja ajatuksensa aiheesta. Ajattelemis- ja tietämisverbeistä esimerkiksi juuri *ottaa kantaa* esiintyy yleensä juuri monikon 2. persoonassa (ks. myös luku 3.2).

Monikon 2. persoonaa on käytetty usein silloin, kun kirjoittaja kertoo omista kokemuksistaan – esimerkiksi koulusta tai ulkonäköpaineista – ja haluaa neuvoa tai opastaa lukijaa havaintojensa kautta.

Vaikka mä olen hyvä koulussa, mä en välillä pärjää siellä, koska mä en esimerkiksi kuunnellu oppitunneilla yläasteella! – – *Muistakaa*, että se mikä tuntuu nyt veemäiseltä, on hyödyksi tulevaisuudessa. Mitä te siinä menetätte? (SM 5/2004)

Kannustan kaikkia lähtemään matkoille ja tapaamaan uusia ihmisiä. Nauttikaa elämästä ja *unohtakaa* ulkonäköpaineet. (Demi 6/2007)

Vaikka monikon 2. persoona on yleensä imperatiivissa, ei ajattelemis- ja tietämisverbi välitä kovin ehdotonta asennetta. Yleensä monikon 2. persoonaa käyttäessäänkin kirjoittaja haluaa lähinnä kannustaa tai herätellä ajattelemaan tekstinsä aihetta.

3.1.3. Yksikön ja monikon 3. persoona

Jos kirjoittaja kirjoittaa aiheestaan negatiiviseen sävyyn tai haluaa tuoda esille selvemmin negatiivisen tai halveksivan kantansa, hän saattaa tuoda esille selvästi jonkun muun tekijän kuin itsensä. Näin kirjoittaja erittelee itsensä ja oman mielipiteensä muista ja häivyttää itsensä ei-toivotusta toimintavasta tai ajattelumallista. Ajattelemis- ja tietämisverbi on tällaisissa tapauksissa yleensä yksikön tai monikon 3. persoonassa. Toisinaan tällaisissa yhteyksissä ajatusprosessin tai tietämisen subjekti eli tekijä on nimetty löyhästi (seuraavissa esimerkeissä *moni teistä*, *kaikki*), jolloin kirjoittaja yleistää mielipiteensä ja kannanottonsa koskemaan kaikkia tai useita lukijoita, ikään kuin kaikki ne, jotka tietävät tilanteen tai miettivät kirjoittajan aihetta, olisivat syyllistyneet kirjoittajan havaitsemaan epäkohtaan.

Moni teistä kela nyt, että me ollaan jotain – – nörttejä. (KK 20/2002)

Kaikki varmasti *tietävät* tilanteen: koulun ruokajonossa hyviä kamuja päästetään eteen, vaikka takana jonottaa liuta ihmisiä. (Demi 2/2007)

Lisäksi 3. persoonaa käyttäessään kirjoittaja voi liittää tiettyyn tilanteeseen jonkun tarkemmin määrittelemättömän ryhmän (esimerkeissä *muut*, *jotkut*) kielteisesti tulkittavia mentaalaisia toimintamalleja. Teksteistä ei käy tarkasti ilmi, ketä kirjoittaja tarkoittaa nimityksillä *muut* tai *jotkut*. *Muiden* toiminta ja oletettu ajattelutapa on liitetty todennäköisesti luokkakavereihin, mutta *jotkut* jää merkitykseltään ja viittaukseltaan epäselväksi. Kirjoittaja siis yleistää joidenkin tai jonkin ryhmän ajattelutapaa tai -malleja

hyvin laajasti. Yleensä lähinnä puhutuissa teksteissä viittaukset voivat olla hyvin epämääräisiä tai yleisiä, mutta tämä pätee osin myös nuorten kirjoittamiin teksteihin (Luukka 1994: 34).

Mä en voi mitään punastelulle ja änkytykselle, ääneni tärinälle yms. En voi olla oma itteni. Ihan kuin *muut* oikein *odottaisi* sitä. (SM 10/2002)

Jotkut ajattelee, et mitä sä tuut tänne itkeen, omapahan oli päätökses. Mut ei se ihan niinkään mene. (SM 10/2002)

Jotkut ei voi tajuta, että on myös ihmisiä, jotka haluavat elää terveellisesti ja rakentaa itselleen tasapainoisen elämän. (SM 6/2004)

Toisaalta joskus myös jokin nimetty ryhmä, taho tai henkilö syyllistyy kirjoittajan mielestä ajattelun tai ymmärtämisen puutteeseen (esimerkeissä *aikuiset*, *hän* eli isä, *ihmiset*, *he* eli ystävät) tai tarkasti rajattu tai nimetty ryhmä on syyllinen väärään ajattelumalliin tai toimintatapaan (esimerkeissä *pojat*, *sun mutsis* eli äiti). Kirjoittaja siis liittää kielteisesti tulkittavan ajattelutavan johonkin tiettyyn ryhmään omien kokemustensa kautta ja käsittelee ajatusmalleja ja mentaalisia toimintoja yleistäen yksittäisten tapahtumien kautta.

Erikoista, *etteivät* edes *aikuiset ymmärrä*, kuinka ärsyttävää etuileminen on. (Demi 2/2007)

Tiuskin hänelle useasti, koska minusta tuntuu, *ettei hän* [isä] *tajua* elämästäni mitään. (Demi 2/2007)

Miksi *ihmiset eivät tajua*, että viiltelyyn *täytyy suhtautua* vakavasti? – En ole kertonut asiasta ystävilleni, koska *he eivät osaisi suhtautua* viiltelyyn vakavasti. (Demi 2/2007)

Kaikissa lastenohjelmissa ja elokuvissa ihmiset, joilla on silmälasit, ovat nörttejä. Ja niin myös *pojat kuvittelevat*, koska ovat tv:tä katsellessaan saaneet sellaisen kuvan. (SM 7/2004)

Toivottavasti *sun mutsis ymmärtää* antaa sulle yksityisyyttä! (SM 7/2004)

Musta *sun mutsis* ei pitäis koskea niihin, mut voi olla, et se on huolissaan ja *haluaa tietää*, mitä se meidän nuori puuhaa. (SM 7/2004)

3. persoonan viittaukset saavatkin vastaväittäjän, tukijan tai kiistäjän rooleja kirjoittajan kuvittelemalla tai olettamalla tavalla (Luukka 1994: 33). Kirjoittajan käsitys muista

ihmisistä ja heidän toiminnastaan heijastuu hyvin juuri 3. persoonan käytön kautta. Murrosikäisille kirjoittajille on tyypillistä asioiden yleistäminen, mikä näkyy etenkin 3. persoonan käytössä ja ajattelemis- ja tietämisverbien saamien subjektien eli tekijöiden nimeämisessä. Ajattelemis- ja tietämisverbien käyttö 3. persoonassa ei kuitenkaan luo mielipideteksteille yhtä haastavaa ja velvoittavaa sävyä kuin esimerkiksi 2. persoonan käyttö, sillä 3. persoona ei viittaa yhtä suorasti mielipidetekstien vastaanottajiin eli lukijoihin. Joskus 3. persoonankin avulla on voitu viitata lukijakuntaan haastaen lukijaa ajattelemaan esitettyä mielipidettä, mutta usein kirjoittajan käyttämä 3. persoona yleistää toimijoita niin laaja-alaisesti, ettei lukijan tarvitse miettiä aihetta niin omakohtaisesti. Näin lukijan omalle tulkinnalle ja tekstin vastaanottamiselle jää enemmän tilaa.

Joskus nuorten mielipideteksteissä yksikön 3. persoonaa on käytetty geneerisesti eli ei-spesifisesti. Suomessa geneerisenä persoonana käytetään yksikön 3. persoonaa ilman persoonapronominia, subjektittomana. Verbin yksikön 3. persoonan sisältävät geneeriset lauseet tulkitaan yleensä niin, että niissä on puhe kenestä tahansa ihmisestä, ja Ø-muodon parafrasiksi sopiikin 'kuka tahansa'. Geneeriset ilmaukset myös suosivat modaaliverbin yhteyttä. (Hakulinen – Karlsson 1995: 253–254.)

Saa odottaa, että oot mennyt ja mennä sitten syömään, vaivihkaa vaan kavereiden kaverien kanssa samaan pöytään missä sä oot (ne on hyvin juonessa mukana niinkun mäkin niiden juonissa) ja kun mä näen miten sä antaumuksella hotkit ruokaas (kun oot niin urheilullinen) niin mullekin maistuu paremmin. (KK 22/2002)

Se, että juo, ei tarkoita välttämättä sitä, että joisi itsensä umpitunneliin eikä muista mistään mitään. Esimerkiksi minä saatan joskus viikonloppuisin juoda muutamia pulloja ystäväieni kanssa. (SM 6/2004)

Kaupungissa on rajattomat mahdollisuudet tehdä mitä vain – pitää vain päättää, mistä aloittaa. (Demi 1/2007)

Ajattelemis- ja tietämisverbien satunnaisesta geneerisestä käytöstä huolimatta teksteistä käy kuitenkin ilmi yleensä se, että kirjoittaja viittaa geneeriselläkin muodolla lähinnä itseensä. Vaikka yksikön 3. persoona jää subjektittomaksi, sekä geneeristä muotoa aiempi että myöhempi yksikön 1. persoonan käyttö paljastaa, että 3. persoonallakin viitataan kirjoittajaan ja hänen ajatuksiinsa.

Kirjoittaja luo harvoin yhteyttä itsensä ja lukijan välille persoonamuotojen avulla. Yhteyden luomista kirjoittajan ja lukijan välille on havaittavissa ainoastaan satunnaisissa

geneerisinä pidettävissä muodoissa, joilla kirjoittaja ei missään vaiheessa viittaa itseensä. Tällaiset käyttötavat ovat kuitenkin yksittäisiä ja siten harvinaisia.

Kokemukset, joita *voi* myöhemmin *muistella*, ovat elämän arvokkain aarre. (Demi 8/2007)

Nuorten mielipideteksteissä kirjoittajat siis yleensä sisällyttävät itsensä ajattelemis- ja tietämisverbeihin sekä niiden avulla vahvasti mielipiteeseen. Toisinaan kirjoittajan keinot sisällyttää tai kirjoittaa itseään mielipidetekstiinsä saattavat olla kirjoitettuun tekstiin jopa hieman epäsovinnaisia, sillä nuorten tekstit ottavat vahvasti vaikutteita puhekielestä ja ne ovat hyvin autenttisia sekä paikoin jopa keskusteluja muistuttavia. Kirjoittajia ja lukijoita voidaankin pitää ensisijaisesti puhujia ja kuuntelijoita, eivätkä puhuttu ja kirjoitettu kieli ole erillisiä kielimuotoja. Kirjoitettua kieltä tuotetaan sen tiedon pohjalta, joka meillä on puhumisesta ja puhutusta kielestä. Puhuttu ja kirjoitettu kieli kuitenkin eroavat toisistaan niiden keinojen suhteen, joita puhujat tai kirjoittajat yleensä käyttävät. Kirjoittaja eli tekstin tuottaja tekee valintoja siitä, miten käyttää puheelle tyypillisiä piirteitä tekstissään. (Leiwo – Luukka – Nikula 1992: 84.)

Nuorten mielipideteksteissä puhutun kielen keinot ja puhetilanteet ovatkin vahvasti läsnä, sillä niille ominaisia piirteitä ovat vuorovaikutus, puhekielisyys sekä autenttisuus. Tyttöjen mielipidetekstit on luotu nimenomaan vuorovaikutuksessa, ja ne on tarkoitettu dialogisiksi. Siksi ajattelemis- ja tietämisverbien kohdalla vuorovaikutteisiakin piirteitä esiintyy, erityisesti silloin kun kirjoittaja haluaa saada muut ajattelemaan ja pohtimaan tekstinsä aihetta. Tekstin vuorovaikutteisten piirteiden käyttö on kuitenkin teksti- ja henkilökohtaista, sillä toiset kirjoittajat viittaavat useammin ja suurempaan henkilöihin kuin toiset (Luukka 1994: 37).

3.1.4. Passiivimuodot

Suomen kielessä passiivi ilmoittaa tekijäksi epämääräisen henkilön ja merkityspiirteillä ilmaistuna passiivisen verbimuodon tekijä on [+inhimillinen, –definiittinen]. Passiivia ei siis voida pitää persoonattomana tai tekijättömänä. (Hakulinen – Karlsson 1995: 255.)

Persoonattoman tyylin valitsija häivyttää itseään tekstistä käyttämällä passiivia tai passiivisia rakenteita sekä välttää *minä*- ja *sinä*-pronominia. Kirjoittaja voi vältellä yksikön

1. persoonan käyttöä ja häivyttää siten itseään tekstistä. Selvästi yleisin ja selkein keino välttää suoraa viittausta itseen on kuitenkin passiivin tai yksipersonaisten ilmausten käyttö. (Luukka 1994: 26, 29–30.)

Nuorten mielipideteksteissä on tyypillistä monikon 1. persoonan korvaaminen puhekielisellä passiivilla, eli verbien käyttö on inkongruenttia. Tällaisissa tapauksissa monikon 1. persoonan korvautuminen on kuitenkin tunnistettavissa esimerkiksi *me*-pronominin käytön takia. Persoonapronominin käyttäminen passiivimuodon rinnalla tuo esiin kirjoittajan lukeutumisen subjektin alaan (Mielikäinen 1984: 171). Kirjoittajat siis selvästi viittaavat itseensä passiivimuodoista huolimatta.

Usein myös monikon 1. persoonaa ja passiivia käytetään melko epäloogisestikin sekaisin, eli kirjoitetun kielen ja puhekielen piirteet eivät ole kirjoittajille täysin selviä. Myös muissa persoonamuodoissa sekä muiden kuin ajattelemis- ja tietämisverbien kohdalla esiintyy inkongruenssia, sillä verbikongruenssille on etenkin nykypuhekielessä taipumus tasoittumiseen, varsinkin monikon 1. ja 3. persoonassa (Hakulinen – Karlsson 1995: 257).

Niinhän se ei tietenkään oikeasti ole, *me tunnetaan* monta tyttöä, joilla on paljon ihailijoita ja jotka on silti neitsyitä, mutta *me tunnetaan* myös monia sellaisia, jotka ovat suoriutuneet ”ongelmastaan” eroon ihan kenen kanssa tahansa ja ovat jotenkin kiinnostavassa maineessa koulussamme. – – *Me ajattelimme* ”menettää” neitsyytemme tänä kesänä ja *aiomme* tukea toistemme tarinoita! (KK 13/2004)

Jos tekstillä on vain yksi tuottaja, puhekielisellä passiivilla viitataan johonkin toiseen, tekstin ulkoiseen henkilöön. Näin on esimerkiksi silloin, kun kirjoittaja kertoo itselleen tapahtuneista asioista. Kuitenkin tekstin aiheesta sekä aiemmasta persoonamuotojen käytöstä voi päätellä sen, että tällaisessakin tapauksessa kirjoittaja on sisällyttänyt itsensä passiiviin korvaten monikon 1. persoonan käyttöä. Kontekstin avulla voi siis tulkita kirjoittajan tarkoittavan tiettyä ihmisryhmää, johon hän itsekin kuuluu, mutta sen sijaan, että kirjoittaja käyttäisi monikon 1. persoonaa, hän käyttääkin passiivimuotoa (Maaniemi 2004: 23).

Nyt *ollaan tunnettu* vähän yli kuukausi ja hän on sanonut rakastavansa mua. Ollaan nähtykin ehkä jotain kuusi kertaa. On pitänyt halatakin, mutta olemme molemmat sen verran ujoja, ettei siitä vielä tullut mitään. Ekalla kerralla, kun tavattiin, *ei yhtään muistettu*, minkä näköisiä ollaan, vähän kuin sokkotreffit. (SM 1/2003)

Nuorten mielipideteksteissä on käytetty passiivia sen oikeassa käyttötarkoituksessa yllättävän vähän. Passiivimuotoa on kyllä käytetty puhekielisesti korvaamassa monikon 1. persoonaa, mutta passiivia on käytetty harvoin siten, että kirjoittaja häivyttäisi itsensä tekstistä sen avulla.

Mä asun tällä hetkellä neljättä kuukautta perhekodissa, mikä on aivan loistava! Meidän nuorien annetaan mennä aika vapaasti, meille annetaan omaa vastuuta ja meistä välitetään oikeasti. Meihin *luotetaan*, ja mun mielestä luottamus on tärkeintä. (SM 10/2002)

Passiivia voidaan käyttää ajattelemis- ja tietämisverbien yhteydessä silloin, kun kirjoittajalla on tekstissään valistava ote ja kirjoittaja haluaa ilmaista passiivin kautta joko yleispäteviä totuuksia tai luoda sanomastaan ikään kuin vakuuttavamman tai luotettavamman. Passiivin avulla kirjoittaja ei asetu tekstin ja lukijan väliin, vaan haluaa tuoda esille eräänlaista objektiivisuutta. (Maaniemi 2004: 26–27.)

Ajatellaan, että on ihan yhdentekevää, mitä kumppani *ajattelee*, mitä hän haluaa, kunhan vain itse saa tarpeensa tyydytytyiksi. Tällaisessa suhteessa voidaan elää jopa vuosikausia. *Ei tunneta* tyttö- tai poikaystävää juuri ollenkaan – – (KK 20/2002)

Ajattelemis- ja tietämisverbejä on harvoin käytetty muissa kuin yksikön tai monikon persoonamuodoissa, joten ajattelemis- ja tietämisverbeillä on yleensä haluttu ilmaista juuri omaa ajattelua ja ymmärtämistä mielipiteessä. Passiivia käytetään kirjoittajaa häivyttävänä keinona tai epämääräisen henkilön tekijänä sisältävänä harvoin. Yleensä voi päätellä, että myös passiiviin on sisällytetty itse kirjoittaja, sillä puhekielen vaikutus näkyy paitsi tekstien tyyllissä, myös verbimuotojen käytössä. Passiivia voidaankin käyttää korvaamaan monikon 1. persoonaa. Suomen passiiville on ominaista monikollisuus (esim. Seppänen 1989), joten yksiköllisen muodon korvaaminen passiivilla olisi astetta voimakkaampi keino, jota käytettäisiin vain aggressiivisissa tai kiusallisissa tilanteissa. (Luukka 1994: 38.) Pyrkimystä korvata yksikölliset muodot passiivilla ei nuorten mielipideteksteissä ilmene.

Yleisönosastokirjoituksissa passiivimuodolla voidaan yleensä osoittaa myös eräänlaista me-henkeä. Tällä tavalla kirjoittaja haluaa luoda yhteyden itsensä ja lukijoidensa välille. (Maaniemi 2004: 26.) Tällaista käyttötapaa ei kuitenkaan nuorten mielipideteksteissä käytetyillä ajattelemis- ja tietämisverbien passiivimuodoilla varsinaisesti ole. Koska

kirjoittajat eivät viittaa lukijoihin monikon 1. persoonallakaan, he eivät tee sitä myöskään passiivimuotojen avulla ainakaan yhteishengen luomiseksi.

Myös passiivin vähäinen käyttö siis todistaa, että yleensä kirjoittajalla on selkeä tarkoitus sisällyttää itsensä tekstiinsä sekä siinä käytettyihin ajattelemis- ja tietämisverbeihin. Joko kirjoittaja kuvaa suoraan omaa ajatusprosessiaan ja tietämistään sekä sen varmuutta tai hän on suunnannut tekstinsä vastaanottajalle myös ajattelemis- ja tietämisverbien käytön kautta. Ajatus- ja tietämisverbit jäävät harvoin viittauksiltaan epämääräisiksi, ja siksi varsinainen passiivimuotoinen käyttö on nuorten mielipideteksteissä vähäistä.

3.2. Modus

Moduksella voidaan ilmaista monenlaisia merkityksiä, esimerkiksi puhujan suhtautumista verbin ilmaisemaan toimintaan. Suomessa on neljä modusta: perusmodus indikatiivi, joka esittää toiminnan sellaisenaan, konditionaali, joka muun muassa esittää toiminnan ehdonalaisena, potentiaali, joka esittää toiminnan mahdollisena, sekä imperatiivi, jolla esitetään toimintakäskeä tai -kehoitus. (Karlsson 1982: 132.)

Indikatiivi on mahdollista asettaa modaaliselle asteikolle siten, että se ilmaisee kategorisen väitteen. Indikatiivimuotoinen väite ilmaisee jopa suurempaa episteemistä varmuutta tai deonttista velvoitetta kuin sellainen jossa on välttämättömyyttä osoittava modus tai muu modaalinen keino. Imperatiivimodus on puolestaan käskylauseen verbin muoto, joka edustaa deonttista modaalisuutta. Imperatiivi- eli käskylause on prototyypin tapa muodostaa direktiivi, jolla puhuja tai kirjoittaja kääsee, kehottaa, pyytää tai neuvoo. Imperatiivin ilmaisema velvoite tai kehoitus on aina lähtöisin tilanteesta eli direktiivin esittäjästä. Konditionaaliin taas liittyy mahdollisuuden merkitys eri tavalla kuin muihin modaalisuutta ilmaiseviin keinoihin. Konditionaali osoittaa suunnittelua, ennustettua tai kuviteltua asiointilaa. Konditionaalien avulla esitetyt asiat ovat olemassa ajattelun, tahdon, mielikuvituksen tai päättelyn tasolla, eivät vielä todellisessa maailmassa. Kyse on tällöin mahdollisuudesta yhtenä ajateltavissa olevana vaihtoehtona. (ISK 2004: 1510–1512.)

Nuorten käyttämät ajattelemis- ja tietämisverbit ovat lähinnä indikatiivimuotoisia. Indikatiivin avulla asiat todetaan sellaisina kuin ne ovat tai esitetään toiminta sellaisenaan. Voidaankin ajatella, että indikatiivi itsessään ei välitä mitään asenteita tai arvoja. Joskus

ajattelemis- ja tietämisverbit ovat myös konditionaalissa ja imperatiivissa. Potentiaalia ei ole käytetty yhtään kertaa tutkimissani tyttöjen kirjoituksissa. Potentiaali saattaa tuntua nuorista vanhalta ja vieraalta muodolta, sillä sitä ei esimerkiksi tekstien tyyliin ja verbimuotoihin vaikuttavassa puhekielessä käytetä. Myös kirjoitetussa puhekielessä potentiaali on harvinainen, ja sen tyypillinen esiintymäympäristö on lähinnä uutisteksti (ISK 2004: 1515–1516).

Konditionaalia on usein käytetty kielteisessä muodossa. Tällä ehkä halutaan korostaa lukijan tai edellisen kirjoittajan tietämättömyyttä tai ymmärtämättömyyttä. Lukija ei tällöin yllä kirjoittajan kanssa samalle tietämisen tasolle, hän ei ole toisin sanoen tasavertainen kirjoittajan kanssa. Konditionaalien kanssa on usein käytetty myös muita asenteen ehdottomuuteen tai mielipiteen varmuuteen vaikuttavia kielellisiä keinoja, esimerkiksi modaalaisia adverbejä, negaatiota ilmaisevia aineksia tai niin sanottuja valinnaisia kieltoaineksia, joita voidaan käyttää vain kielteisissä merkityksissä (Savijärvi 1977: 5–6).

Varmaan *et* ikinä *uskoisi*, että JOKU täällä huomaa kaikki tuollaiset pienetkin asiat! (KK 22/2002)

Mistä *sä tiedät*, kuinka vaikeaa sillä työllä on ollut? Ja vaikka se kertoisi, *sä et* välttämättä *ymmärtäisi*. (SM 12/2002)

Konditionaalia käytetään usein myös toiveen ilmaisemiseen etenkin mielipidetekstin lopussa. Oman ajattelun ja mielipiteen esilletuomisesta tehdään tällä tavoin kohtelias ja hieman varovainenkin. Konditionaalien avulla esitetty ajatus tuskin herättää tekstin vastaanottajassa provosoitunutta vastareaktiota, vaan kirjoittajan mielipiteen ja lukijan välille jää tilaa tai etäisyyttä, lukija saa rauhassa muodostaa omat ajatuksensa esitetystä aiheesta. Siksi myös sävyiltään käskevää tai kehoittavaakin tekstiä saatetaan pehmentää konditionaalien avulla, jolloin kirjoittajan halu ajatella lukijan parasta korostuu. Konditionaalia käytetään erityisesti *toivoa*-verbin yhteydessä, muiden verbien kohdalla konditionaalien käyttö on satunnaisempaa (ks. myös luku 5.2.3).

Toivoisinkin, että jokainen saisi kertoa harrastuksestaan ilman, että joutuu pilkan kohteeksi. (Demi 6/2007)

Toivoisin, että ihmiset *voisivat ymmärtää*, että tämä on urheilua, ja rankkaa sellaista! (Demi 5/2007)

Toivoisin vielä lisää juttua nuorista urheilijoista – – (Demi 3/2007)

Älä siis jätä tekemättä mitään, mitä myöhemmin *toivoisit* kokeillesi. (Demi 8/2007)

Ottaisin kantaa huhtikuun Postifestarissa julkaistuun Ei palkkaa kotitöistä - kirjoitukseen. (Demi 5/2007)

Konditionaalien yhteydessä käytetään toisinaan myös modaaliverbejä, jolloin oman ajattelemisen varmuuden ilmaiseminen saa yhä ehdollisemman sävyn.

Haluaisin tuntea, mutta jotenkin menen ihan lukkoon, kun joku sanoo jotain ja pelkään ettei mua hyväksytä omana itsenäni. (SM 12/2002)

Verbit esiintyvät myös toisinaan käskymuodoissa. Silloin kirjoittaja haluaa yleensä antaa neuvon tai haluaa käskemällä kehottaa lukijoita ajattelemaan tai toimimaan tietyllä tavalla. Joskus käskymuotoon liittyy myös kieltö, jolloin halutaan osoittaa, ettei lukijan pidä erehtyä toimimaan kirjoittajan mielestä epäsuotuisalla tavalla. Käskymuotoihin sisältyy myös kirjoittajan eräänlainen asenne siitä, että hän itse tietää parhaiten, kuinka asiat oikeasti ovat. Kirjoittaja nostaa itsensä asemaan, jossa hän voi neuvoa, kieltää, käskä tai kehottaa. Näin hänellä on tavallaan enemmän kokemusta asioista verrattuna lukijoihin. Usein käsky on kohdistettu koko lukijakunnalle, sillä imperatiivi on yleensä monikkomuotoinen. Imperatiivi on siis hyvin kollektiivinen eikä velvoita yksittäistä lukijaa kovin vahvasti, sillä tekstin vastaanottaja voi esimerkiksi monikkomuodosta päätellä, että kirjoittajan esittämä ajatus on hyvin suurelle joukolle pohdittavaksi tarkoitettu. Toisinaan imperatiivin kohde on väljästi nimetty.

Mieti, miltä tuntuisi olla syrjityn asemassa. (Demi 3/2007)

Miettikää ”lapset” et haluuttex te muistaa – – (KK 11–12/2004)

Uskoka tai älkää, mutta kuunnelkaa sydäntänne ja seuratkaa sitä se tietää mikä on oikein ja mikä väärin. (SM 12/2002)

Teille, joilla ei ole tätä ongelmaa, ja te jotka kiusaatte jotakin tuon takia, *ajatelkaa* omalle kohdallenne. – – *Ajatelkaa* toisen kohtaloa ensin ennen kuin avaatte suunne! (SM 10/2002)

Ja *älkää ajatelko*, että eihän yksin voi tehdä mitään. (KK 1/2003)

On mielenkiintoista huomata, että *ajatella* ja *mieltä* -tyyppiset verbit esiintyvät melko usein juuri imperatiivimuotoisena. Näin verbiin sisältyvä halu saada lukija ajattelemaan asiaa kirjoittajan näkökulmasta korostuu. Myös *ottaa kantaa* -verbiä käytetään lähinnä imperatiivissa tekstien lopussa. Imperatiivin avulla ilmaistaan halua vuorovaikutukseen, sillä kirjoittaja on kiinnostunut lukijan ajatuksista ja mielipiteistä.

Eli kaikkea hyvää teille kundittomat ja *ottakaa kantaa* tänne palstalle! (SM 1/2003)

Onks kellään muulla samanlaisia ongelmia omien tunteidensa kanssa? *Ottakaa kantaa!* (SM 7/2004)

Käskymuotoiset ajattelemis- ja tietämisverbit eivät yleensä anna kirjoittajasta sellaista kuvaa, että hän olisi ehdottoman auktoriteetin asemassa. Imperatiivilla ei myöskään vedota auktoriteetteihin tai päättäjiin. Kirjoittaja on lopulta vain yksi vertaisryhmästään ja on pohjimmiltaan samassa asemassa kuin muutkin palstalle kirjoittajat. Kirjoittaja ei voi siis nousta asiantuntijan tai auktoriteetin asemaan, hän voi ainoastaan kehottaa tai pyytää lukijoita ajattelemaan asioita kuten hän itse.

3.3. Kielto

Kielto eli negaatio ilmaisee, että jokin asiointila tai ominaisuus ei päde tai että jotakin ei ollenkaan ole. Kiellolla on erilaisia morfosyntaktisia keinoja, joista yleisin on persoonissa taipuva kieltoverbi *ei*. Myöntölause on teksteissä usein yleisempi kuin kieltolause, sillä on odotuksenmukaisempaa puhua siitä mitä on kuin siitä mitä ei ole. (ISK 2004: 1534–1535.)

Nuorten mielipideteksteissä käyttämien ajattelemis- ja tietämisverbien yhteydessä on yllättävän paljon kieltosanoja tai muita kieltäviä elementtejä. Kielto esiintyy usein etenkin *tajuta*, *tietää*, *tuntua* ja *ymmärtää* -tyyppisten verbien kanssa.

Ja vaikka se kertoisi, sä *et* välttämättä *ymmärtäisi*. (SM 12/2002)

Mä *en* vielä tähän päivään saakka *oo tajunnu*, mitä siinä niin ihmeellistä on – – (KK 22/2002)

En voi ymmärtää, miksei kouluruoka kelpaa kaikille. (Demi 6/2007)

Useimmin kiello on *tietää*-verbin yhteydessä. *En tiedä* -tyyppisellä rakenteella kirjoittaja yleensä kertoi ettei tiedä syytä johonkin tilanteeseen tai asiaan tai ettei hän tiedä oikeaa ratkaisua tai toivottua toimintatapaa ongelmatilanteelleen. Kirjoittaja voi myös kieltoilmausten yhteydessä kertoa tai tarkentaa, miten suhtautuu muiden ajattelemiseen tai tietämiseen sekä sen ehdottomuuteen (muun muassa esimerkeissä SM 6/2004, Demi 1/2007).

Emme tiedä, mistä koko opettajien epäkunnioittamisen kulttuuri on alkanut – – (KK 20/2002)

En tiedä, minkä ikäistä porukkaa *tarkoitatte* niillä, jotka viikonloppuisin örveltävät kannissa niin, että heitä täytyy taluttaa kotiin. (SM 6/2004)

Olen seiskaluokalla, *eikä* minun välttämättä vielä *tarvitsekaan tietää*, mitä teen ysiluokan jälkeen. *En siis tiedä*, menisinkö lukioon vai en. Kaikki ystäväni kuitenkin jo *tietävät*. – – Seiskaluokkalaiset, älkää stressatko, vaikka *ette* vielä *tietäisi*, mitä teistä isona tulee. (Demi 1/2007)

Tietää-verbin yleisyys kiellon kanssa johtuu varmasti paljolti nuorten puhekielen vaikutuksesta kirjoitettuun tekstiin. *En tiää* näyttää muodostuneen suorastaan maneeriksi koululaisten ja opiskelijoiden puheessa. Vastaavia havaintoja nuorten *en tiedä* -tyyppisten fraasien käytöstä on myös muissa kielissä, esimerkiksi ruotsissa. (Silvennoinen 1980: 100–101.)

Tietää-verbin kanssa käytetyt eri kieltomuodot ovat oletettavasti vaikuttaneet myös muiden ajattelu- ja tietämisverbien yhteydessä käytettyjen kieltojen muotoihin. Vastaavia kieltämisen rakenteita esiintyy muidenkin ajattelemis- ja tietämisverbien yhteydessä. Näitä rakenteita on käytetty samojen tietämisen asteiden ja merkitysten esille tuomiseksi kuin *tietää*-verbin yhteydessä.

Ne *ei tajua*, että noi sanat sattuu, kun mä en mahda ujudelleni mitään. (SM 10/2002)

Mä en ihan oikeasti *tajua* sitä, miten jotkut voivat olla niin tyhmiä, että kiusaavat niitä, joista eivät jostain kumman syystä satu pitämään! – – *Enkä mä* tosiaan *tajua* miksi. (SM 7/2004)

– – mutta hevosten tappamista syötäväksi *en käsitä!* (KK 1/2003)

Ajattelemis- ja tietämisverbejä käytetään usein kieltävässä merkityksessä etenkin mielipideteksteissä, jotka käsittelevät luonteeltaan negatiivista asiaa kuten koulukiusausta, eläinrääkkäystä tai vaikeaa tilannetta lähinnä ihmissuhteissa. Ajattelemis- ja tietämisverbit ilmaisevatkin usein enemmän etenkin muiden ajattelun ja ymmärtämisen puutetta kuin itse kirjoittajan ajattelua tai tietämistä.

Myöntävää lausetta voidaan pitää vahvempana kuin esimerkiksi kieltävää (Leiwo – Luukka – Nikula 1992: 31–32). Koska kirjoittajat ovat käyttäneet ajattelemis- ja tietämisverbejä useimmiten myönteisissä muodoissa, myös tämä verbien käyttötapo heijastaa kirjoittajien ajattelemisen ja tietämisen varmuuden astetta.

4. TUNTUA-VERBI NUORTEN MIELIPIDETEKSTEISSÄ

4.1. *Tuntua*-verbin määrittely

Tuntua-verbi luokitellaan merkityksensä puolesta yleensä vaikutelmaverbeihin. Vaikutelmaverbeistä osa ilmaisee aistivaikutelmaa, osa on yleiskäyttöisempiä ja aistin suhteen neutraalimpia evidentialisia verbejä. Tällaisiin yleisvaikutelmaverbeihin kuuluu myös verbi *tuntua*. Nämä verbit edellyttävät elollista kokijaa, joka kuitenkin usein jää implisiittiseksi. Se voidaan yleensä ilmaista adverbialilla, esimerkiksi *minusta* tai *minun mielestäni*. (ISK 2004: 483.)

Yleensä *tuntua*-verbillä on merkitykset 'aiheuttaa jokin aistivaikutelma, aistimus tai oman elimistön tilaa koskeva tuntemus' tai 'aiheuttaa jokin havaintovaikutelma tai tunne; vaikuttaa jonkinlaiselta' (PS s.v. *tuntua*). *Tuntua*-verbin merkityksiä voidaan myös toisinaan rinnastaa verbiin *tuntea*.

Tuntua-verbi ei siis merkityksensä puolesta täysin rinnastu varsinaisiin luokittelemiini ajattelemis- ja tietämisverbeihin ja niiden kuvaamiin mentaalisiin toimintoihin. Myös *tuntua*-verbin käyttö on muodoiltaan hieman poikkeavaa verrattuna muihin ajattelemista ilmaiseviin verbeihin. Siksi en ole ottanut sitä huomioon käsitellessäni luokittelemiani ajattelemis- ja tietämisverbejä, mutta läheisen merkityksensä ja huomattavan käytön vuoksi teen yleisen katsauksen kyseisen verbin tavallisimpiin käyttötapoihin nuorten mielipideteksteissä.

4.2. *Tuntua*-verbin käyttö

Joskus kirjoittaja käyttää *tuntua*-verbiä kuvaamaan lähinnä aistihavaintoa, mutta useimmiten *tuntua*-verbillä on mentaaliseksi tulkittava merkitys. Esimerkiksi Suomen kielen perussanakirja mainitsee *tuntua*-verbin käytöstä esimerkin *Tunnun olevan [tavallisemmin: minusta tuntuu siltä, että olen] täällä liikaa*. Nuorten mielipideteksteissä kirjoittaja *tuntua*-verbin avulla kuvaa, kuinka jonkin asian on kokenut tai kokee parhaillaan eli mitä mielessään ajattelee asiasta. Ajatuksia kuvaamaan ei kuitenkaan ole käytetty varsinaisia ajattelemis- ja tietämisverbejä, jos aihe ja sen ajattelemisen herättävät voimakkaita tunteita ja tuntemuksia eikä ajatus ole kovin tarkasti jäsennelty. Kuitenkin

ajattelemis- ja tietämisverbien käyttö samassa tekstissä paljastaa, että kirjoittajan käyttämä *tuntua*-verbi liittyy nimenomaan ajattelemiseen ja jonkin asian mentaaliseen prosessointiin. *Tuntua*-verbiä onkin siis usein käytetty varsinaisten ajattelemis- ja tietämisverbien rinnalla, mutta sillä on kannanottoa ja mielipidettä pehmentävä ja loiventava vaikutus. Se ei kuvaa ajattelua yhtä varmalla ja ehdottomalla tasolla merkityksensä vuoksi, sillä kuvastaahan *tuntua*-verbi juuri subjektiivisiin tunteisiin ja tuntemuksiin liittyvää ajattelua. Siksi se ei voikaan saada yhtä ehdotonta tulkintaa kuin esimerkiksi *tietää*.

Ei kukaan koskaan ole kunnolla rakastanut! *Tuntuu* vaan jotenkin ihmeelliselle ja ihanalle, kun on tavannut jonkun tyyppin, et rakastaa sitä. – – Ainahan sitä voi sanoa, et rakastaa. Kyllä se *tuntuu* kivalle kuulla! Mut ei se vaan ole rakkautta! Se on ihastusta, kovaa ihastusta. Ihmiset kun eivät vaan osaa rakastaa. Pahalta se *tuntuu ajatella*, mut niin se vaan on. (SM 12/2002)

Toisinaan kirjoittaja saattaa samassa tekstissä käyttää *tuntua*-verbiä kuvaamaan jotain vaikutelmaa ja tunnetta sekä omaa tai muiden ajatteluprosessia. Silloin, kun kirjoittaja kuvaa omaa ajatus- ja tunnemaailmaansa tai yrittää samastua lukijan tuntemuksiin, hän usein käyttää *tuntua*-verbin yhteydessä muun muassa ilmauksia *minusta tuntuu*, *musta tuntuu*, *susta tuntuu*.

Me ollaan oltu yhdessä melkein joka päivä siitä asti, kun aloimme seurustella ja nyt ei enää nähdä kuin joskus viikonloppuisin. *Musta tuntuu*, etten kestä enää kun on niin ikävä. (SM 12/2002)

En ole kovin hyvännäköinen ja aiemmin *minusta tuntui*, ettei kenellekään pojalle kelpaa tavallisen näköinen tyttö. (Demi 1/2007)

Toisinaan *musta tuntuu* -tyyppinen ilmaisu on saattanut typistyä muotoon *tuntuu*, jolloin on jätetty pois se, kuka on tuntemuksien ja ajatuksien kokija. Yleensä tekstistä voi päätellä, että kyseessä on kirjoittajan omat tunteet tai kirjoittaja viittaa lukijan tai edellisen kirjoittajan tuntemuksiin ja ajatuksiin aiheesta, kirjoittaja on vain jättänyt pois kokijaviittaukset *musta* ja *susta*.

Olin noin kuusi kuukautta lastenkodissa. Siellä ollessani *tunsin* kans samanlaisen tuskan ja meinasin jo melkein luovuttaa elämän suhteen. *Tuntui*, ettei ole enää mitään syytä elää. (SM 10/2002)

Sun avulla mä jaksan elää vaikka joskus *tuntuu* et kaikki ois turhaa tai elämä potkii mua lujaa päähän. Silti mä *tiedän*, et sä pysyt siinä, autat mua jaksamaan aina seuraavaan aamuun. Kun sä et oo mun lähellä, mä ikävöin sua mielettömästi. *Tuntuu* kuin pala mua ois poissa. (SM 6/2004)

Kaikki mitä kirjoitit kuulosti tosi tutulta, ja ymmärrän tarkalleen miltä *tuntuu*. *Tiedän* myös sen tosiasian, että joka kesä pidetään tosi onnistuneita ripareita mutta myös sellaisia, jotka *ei tunnu* sen ihmeellisemmiltä kuin muutkaan kesäleirit. – – *En tiää*, päteekö tää sun kaveriin, mutta mulla oli niihin aikoihin muutenkin ollu sellanen muuttumisen tarve. *Tuntu* että oon ajautunu jotenki sellaseen elämään mikä ei ollu kovin mielekästä just mulle, ehkä jopa vähän tylsää. – – Totta kai tykkäsin yhä myös vanhoista kavereista, mutta niitten kanssa *ei tuntunu* enää samalta kun ennen uskon tulemistani. (KK 13/2004)

Tuntuu, että olen vihdoinkin *tajunnut*, mistä elämässä on kyse. (Demi 8/2007)

Joskus myös *tuntua*-verbiä käytetään myös geneerisesti. Kuitenkin geneerisen käytön yhteydessä tekstissä saattaa ilmetä viitteitä siitä, että kirjoittaja jälleen viittaa myös geneerisillä muodoilla itseensä ja omiin kokemuksiinsa sekä ajatuksiinsa. Tällaisten tekstien kohdalla voidaan toisinaan olettaa, että jälleen kokijaviittaus (esimerkiksi *musta*) on jäänyt pois, mutta täyttä varmuutta kokijasta ei ole. Siksi näin käytettynä *tuntua*-verbillä on geneerinen merkitys.

Sehän se ongelma *tuntuu* meidän ikäisillä just olevankin, ettei se [neitsyys] katoa, ilman mitään toimenpiteitä!!! Ja jotenkin *tuntuu* nololta siirtyä koulusta opiskelijaksi, opiskelijasta työelämään, täyttää kohta 20 ja kohta 25 ja olla yhä neitsyt, koska sehän kuulostaa siltä, että ettei kukaan ole ikinä halunnut olla sun kanssa. (KK 13/2004)

Eihän elämä täälläkään mitenkään helppoa ole, mutta on tämä parempi vaihtoehto kuin se, että ystäväni joutuisivat käymään haudallani. Joskus elämä *tuntuu* menevän päin helvettiä ja *saattaa tuntua* siltä, että nyt on mun aika jättää maailma. Mutta onko varmaa, että asia olisi niin? Kuinka moni ihminen jäisi sinua kaipaamaan? Olisitko onnellisempi kuolleena? (SM 5/2004)

Tiedän, että vanhempien kanssa neuvottelu ottaa koville, mutta pysähtyisivätpä kaikki välillä ajattelemaan, miltä *tuntuisi*, jos ei-aina-niin-rakkaita-vanhempia ei olisikaan? (Demi 3/2007)

Aina *tuntua*-verbiä ei voisi korvata ajattelemis- ja tietämisverbillä, mutta usein etenkin *musta tuntuu* -tyyppisissä ilmauksissa *tuntua*-verbillä on lähinnä merkitykset 'arvella', 'luulla', 'olettaa' tai 'uskoa'. *Tuntua*-verbin voisikin korvata näissä tapauksissa sellaisilla ajattelemis- ja tietämisverbeillä, jotka eivät kuvasta täysin varmaa ajattelemisen tai tietämisen tasoa.

Minusta *tuntuu*, että et ole seurustellut siksi, että olet hiljainen ja ujo niin kuin kerroit. (SM 1/2003)

Mieti, miltä sinusta *tuntuisi*, jos sut jätettäisiin yksin. – – Meidän luokalla oli myös tyttö, joka oli aina yksin ja hän valehteli opettajalle, että me jätettiin se yksin. Tyttö ei ajatellut, miltä meistä muista *tuntui*, kun ope alkoi valittaa. (SM 1/2003)

Koska *tuntua*-verbi ei kuvasta kovin varmaa objektiivista tietämisen tasoa, kirjoittaja turvautuu kyseiseen subjektiivista kokemista ilmaisevaan verbiin silloin, kun on ajatuksistaan ja tuntemuksistaan epävarma.

5. VERBIEN KÄYTTÖ

5.1. Ehdottomuus ja epävarmuus

Kirjoittajien elämänvaihe näkyy selkeästi teksteissä ja niiden aiheissa. Nuoruuteen ja murrosikään voidaan liittää erilaisia piirteellisiä ominaisuuksia, kuten vastaanottavaisuus, ennakkoluulottomuus, avuttomuus, epävarmuus, ujous, ahdistuneisuus, seksuaalinen uteliaisuus tai uhmaavaisuus ja ylipäättään ristiriitaisuus. Tälle itsenäisyyteen tähtäävälle elämänvaiheelle on ominaista myös tuen ja rajojen hakeminen sekä niiden rikkominen, erilaiset kokeilut ja erehdykset. (Hoikkala 1989: 196.) Nämä teot ja ominaisuudet näkyvät myös nuorten mielipidetekstien aiheissa sekä ehdottomuudessa tai epävarmuudessa, mutta kirjoittajan asennoitumisesta tai tuntemuksista riippuu, kuinka hän sisällyttää tekstiinsä omaa tai muiden ajattelua ja tietämistä kuvaavia verbejä.

Nuorten mielipidekirjoituksissa ajattelemis- ja tietämisverbien avulla ilmaistuun ehdottomuuteen tai epävarmuuteen vaikuttavat yhdessä aihe sekä verbimuodot. Verbimuodoista vahvasti vaikuttavat etenkin kiello ja persoona. Kiellon avulla kielletään tietäminen eri ehdottomuuden asteiden avulla tai kerrotaan mitä ei tiedetä varmasti. Nuorten mielipideteksteissä kiellon ehdotonta sävyä kuitenkin lievittää joidenkin kieltomuotojen hokemanomainen käyttö (esim. *en tiitä* -tyyppiset ilmaukset), ja yleensä kiello ilmaiseekin vain kirjoittajan epävarmaa oloa kokemiaan asioita, ajatuksia tai tunteita kohtaan. Persoona taas usein ilmaisee sen, kuinka ehdottomasti kirjoittaja sisällyttää oman tietämisensä ajatteluverbiin. Esimerkiksi yksikön tai monikon ensimmäinen persoona kertoo kirjoittajan olevan ehdottomasti mielipiteen takana (esim. *Mä tiedän*, miltä susta tuntuu – –). Passiivimuotoinen ajattelemis- ja tietämisverbi puolestaan ei kerro kirjoittajan mielipidettä enää niin ehdottomasti, sillä lukija ei voi olla varma, onko kirjoittaja sisällyttänyt itsensä tekijään (esim. *Ajatellaan*, että on yhdentekevää, mitä kumppani ajattelee – –).

Katson, että myös tutkimieni verbien nominaalimuotojen yhteydessä käytetyt apuverbit ilmaisevat jollain tavalla ajattelemista ja ajattelemiseen liittyviä asenteita. Apuverbeillä tuodaan mielipiteeseen sekä tietämiseen uusi ehdottomuuden ja epävarmuuden aspekti. Apuverbeillä voidaan tuoda ajattelemiseen ehdollisuuden näkökulma, mutta toisaalta kirjoittaja voi käyttää jo itsessään todennäköistä tietämisen tasoa kuvaavien ajattelemis- ja

tietämisverbien yhteydessä apuverbejä, jotka tuovat tekstiin ehdottoman ja jopa provosoivan tason.

– – hän *voi ajatella* ettei ala seurustella – – (SM 12/2002)

Pystyykö kukaan oikeasti *tietämään* siitä mitään? (SM 12/2002)

Miten kukaan *voi* koskaan *sanoa tietävänsä*, mitä rakkaus on? (SM 12/2002)

Aiheen sekä ajattelemis- ja tietämisverbien vaikutus mielipiteen ehdottomuuteen näkyy etenkin tunnepitoisissa teksteissä. Kirjoitukset, joissa käsitellään esimerkiksi ihmissuhteita, sisältävät usein myös selkeitä ehdottomuuden tai epävarmuuden aspekteja. Jos kirjoittaja käsittelee abstraktia aihetta kuten tunteita, verbit ilmaisevat silloin voimakkaasti joko ehdottomuutta tai epävarmuutta. Jos käsitelty abstrakti aihe on jollain tavalla omakohtainen, kuten esimerkiksi rakkaus tai rakastuminen, käytetyt ajattelemis- ja tietämisverbit voivat sisältää jopa provosoivan aspektin. Tyttöjen omissa kirjoituksissa mentaalinen maailma rakentuukin usein lähinnä ongelmien kautta. Tyttöjen affektiivinen maailma saattaa näyttää varsin kielteiseltä, ja positiivisetkin tunteet kääntyvät negatiivisiksi, kun esimerkiksi rakkaus ja tunteet ahdistavat. (Luukka 2003: 27.)

Tällaisia negatiivisen tunnelatauksen saavia kirjoituksia on etenkin Sinä-Minän numeroissa. Kirjoittaja ilmaisee ajattelemis- ja tietämisverbien sekä niiden saamien apuverbien avulla ehdottomasti sitä, ettei kukaan voi tietää ja ymmärtää esimerkiksi rakkauden tunteen todellista luonnetta:

Tajuaako teistä kukaan, mitä rakkaus on? *Pystyykö* kukaan oikeasti *tietämään* siitä mitään? Siis rakkaudesta? Onko kukaan oikeasti koskaan saanut ihan kunnan rakkautta? Onko kukaan koskaan rakastanut? Siis ihan kunnolla? Miten kukaan *voi* koskaan *sanoa tietävänsä*, mitä rakkaus on? *Ei* sitä kukaan *tiedä!* (SM 12/2002)

Kodin Kuvalehdessä on yleisesti ottaen vähän ehdottomia ilmauksia. Ehdottomuus näkyy selvimmin kantaottavissa teksteissä, joihin sisältyy usein myös käskymuotoisia ajattelemis- ja tietämisverbejä. Sinä-Minässä ilmaukset, joissa käytetään ajattelemis- ja tietämisverbejä, ovat monella tavalla ehdottomampia kuin Kodin Kuvalehdessä.

Kodin Kuvalehden mielipidekirjoituksissa ajattelemis- ja tietämisverbien käyttö näyttäisi heijastelevan kirjoittajan omaa, heräävä arvopohdintaa. Kirjoittajat pohtivat paljon moraalisia ja eettisiä kysymyksiä omista lähtökohdistaan ja kokemusmaailmastaan

käsin, mutta laajentavat pohdintaansa jo yleisemmälle tasolle ja kykenevät asettumaan myös muiden asemaan ajattelussaan. Mielipideteksteissä käytetyt ajattelemis- ja tietämisverbit eivät niinkään ilmennä ehdotonta kannanottoa tai suoraa käskyä pohtimaan asioita kirjoittajan haluamalla tavalla. Lukijalle ja muille kirjoittajille osoitetaan, että myös muidenkin mielipiteet ymmärretään, ja oma näkökulma on vain yksi puoli käsiteltävästä aiheesta. Tämä ei kuitenkaan vielä automaattisesti tarkoita sitä, että kirjoittaja olisi ajatuksissaan epävarma. Kirjoittajalla saattaa olla selkeä tai vahvakin näkemys, mutta juuri ajattelemis- ja tietämisverbien avulla ilmaistaan, että mielipide heijastaa vain tietyn ihmisen ajattelua eikä se ole yleisenä pidettävä totuus.

Sinä-Minän mielipideteksteissä ajattelemis- ja tietämisverbien avulla saatetaan kuvata melko yksityiskohtaisesti omaa ajatusmaailmaa ja itselle tärkeiksi muodostuneita tilanteita, jotka kirjoittaja jollain tavalla kokee merkkipaaluina tai käännekohtina omassa elämässään. Lisäksi omat, melko subjektiiviset ja usein suppeatkin tiedot lähtökohtanaan kirjoittaja saattaa kommentoida kärkkäästikin aiempia tekstejä sekä itseään koskettavia tai ärsyttäviä aiheita. Nuoren ihmisen melko itsekokeskeinenkin kokemusmaailma näkyy teksteissä ja tätä kautta myös ajattelemis- ja tietämisverbeissä toisinaan melko selkeästi. Kirjoittajan on helppo olla ehdoton, kun mielipidetekstiin valikoitunut aihe on itselle tuttu ja ajankohtainen. Tästä syystä myös muiden käskeminen tai kehottaminen ajattelemaan, pohtimaan tai toimimaan halutulla tavalla on hieman yleisempää kuin Kodin Kuvalehdessä.

Aineistoni mielipideteksteissä kirjoittajien argumentit ovat usein yleistykseen pohjautuvia. Argumentit pohjautuvat kirjoittajan omaan kokemukseen ja subjektiiviseen ajatteluun tai yleisiin oletuksiin, joita ei voi suoraan todistaa oikeiksi tai vääriksi objektiivisen faktatiedon avulla. Yleistävä argumentointi asettaa kirjoittajan uskottavuuden ja vakuuttavuuden toisinaan koville, ja lukijan on arvioitava missä määrin hän luottaa kirjoittajan totuudenmukaisuuteen. (Räty 2001: 51.) Yleisiin oletuksiin pohjautuva argumentointi näkyy myös ajattelemis- ja tietämisverbien käytön ja erityisesti niiden muotojen kautta. Kirjoittaja esittää näiden verbien avulla paitsi omaa ajatteluaan tai tietämistään, myös oletuksiaan siitä, miten muut – kirjoittajan määrittelemättömät – ihmiset asioita kokevat. Yleistyksen ovat selkeimmin havaittavissa silloin, kun kirjoittaja käyttää ajattelemis- ja tietämisverbejä passiivissa. Toisinaan kirjoittaja myös yleistää oletuksiaan lukijoiden tai vastaanottajien ajattelusta tai tietämisestä käyttämällä verbiä yksikön tai monikon 3. persoonassa (esim. *Kaikki* varmasti *tietävät* tilanteen –).

Ehdottomuuden ja epävarmuuden ilmaisuja tarkasteltaessa on kuitenkin huomattava, että teksti kokonaisuudessaan muodostaa kontekstin ajattelemis- ja tietämisverbien käytölle ja verbimuodot saavat tulkintansa tekstikokonaisuuden kautta. Vaikka en tarkastelekaan kommenttiadverbien tai *musta, mun mielestä* ja *mielestäni* -tyyppisten ilmausten vaikutusta mielipiteen ilmaisun voimakkuuteen, kyseiset kielelliset keinot kuitenkin heijastuvat siihen, kuinka ajattelemis- ja tietämisverbien ilmaisemaa asennetta voi tulkita.

Kirjoittajan käsittelemä aihe vaikuttaa jonkin verran ajattelemis- ja tietämisverbien esiintymistiheyteen. Jos kirjoitus käsittelee aihetta, joka on kirjoittajalle tärkeä tai omakohtainen, kirjoituksesta löytyy yleensä joku ajattelemis- ja tietämisverbeistä. Tällaisia tunnepitoisia aiheita ovat esimerkiksi ihmissuhteet, rakkaus ja ystävät sekä koulukiusaaminen tai eläinräökkäys. Yleisesti voisi sanoa, että mitä vahvempi kannanotto on, sitä varmemmin siitä löytyy ajattelua ja tietämistä ilmaiseva verbi. Jos kirjoittaja puolestaan kertoo tarinaa elämästään, ajattelemis- ja tietämisverbejä ei välttämättä esiinny ollenkaan, korkeintaan satunnaisesti. Näille teksteille onkin ominaista se, ettei teksteissä pohdita tai eritellä, vaan ne on tarkoitettu lähinnä esimerkeiksi muille lukijoille. Kuvauksissa, deskriptiivisissä teksteissä ei siis ajattelemis- ja tietämisverbejä esiinny.

Nuorten tekstien aiheet ovat eri lehtien välillä melko toistuvia, mutta joitakin eroja aiheissa sekä niiden vaikutuksessa ajattelemis- ja tietämisverbien käyttöön on. Seuraavaksi tarkastelenkin lähinnä lehtien välisiä eroja aiheen vaikutuksesta ajattelemis- ja tietämisverbien käyttöön.

5.2. Aiheen vaikutus verbien käyttöön

5.2.1. Sinä-Minä

Lehtien välisestä erosta sekä aiheen vaikutuksesta verbien käyttöön voi todeta, että Sinä-Minässä ajattelemis- ja tietämisverbejä esiintyy teksteissä sitä enemmän, mitä vahvempi mielipide tai kannanotto on. Sinä-Minässä julkaistujen tekstien aiheet ovat usein hyvin henkilökohtaisia ja minuuteen tai minäkuvaan liittyviä tai muuten kirjoittajan itse kokemia ja kohtaamia ongelmia. Useimmat ajattelemis- ja tietämisverbejä runsaasti sisältävät tekstit käsittelevät naiseksi kasvamisen vaikeutta ja muita naiseuteen liittyviä ongelmia. Näissä teksteissä naisen asema on riippuvainen muista tai ulkopuolelta tulevasta määrittelystä. Sinä-Minän mielipidepalstan kirjoittajat jakavat kokemuksiaan muun muassa siitä, kuinka

suhteen luominen poikiin on vaikeaa. Tunteiden ilmaiseminen pojille on ongelmallista, sillä tekstien mukaan pojat ilmaisevat itseään eri tavoilla kuin tytöt. Tämä herättää paljon ajatuksia ja pohdintaa tytöissä eli mielipidepalstan kirjoittajissa. Kirjoittajat pohtivat poikien tunteita ja kysyvät muiden mielipiteitä esittelemistään ja itse kokemistaan tilanteista.

Sulle ”Pikku Ilona” (SM5). Mä *tiedän* miltä susta *tuntuu*, vaikken ookaan kokenu ihan samaa kuin sä. Mulle kävi niin, että seurustelin erään pojan kanssa, joka sanoi ”tykkäävänsä” musta. Mä tyhmä *luulin*, että se *tarkoitti* tosiaan sitä, että se tosiaan rakasti mua. Mutta mä jouduin pettymään. (SM 7/2004)

Mä sanoin mun poikaystävälle, etten rakasta sitä, mut sisimmässäni silti rakastan! Mä *tiedän*, että häneen sattuu, mut mä *en tiedä* miksi teen niin. – – Mikä mulla on? *Tuntuu*, etten osaa näyttää tunteitani. – – Onks kellään muulla samanlaisia ongelmia omien tunteidensa kanssa? *Ottakaa kantaa!* (SM 7/2004)

Kirjoittajien parissa pohdintaa aiheuttaa myös seksuaalisuus ja siihen liittyvät asiat. Tytöt saattavat kertoa joutuneensa seksuaalisesti loukkaavan tai halventavan nimittelyn kohteeksi tai kokeneensa jopa seksuaalista hyväksikäyttöä. Toisaalta myös oma kokemattomuus seksissä ja seurustelussa saattaa hävettää. Toisinaan kirjoittaja voi kuitenkin tuntea itsensä muiden tai median luomista parisuhdekeskeisistä käyttäytymismalleista vapaaksi. Kirjoittajat joutuvatkin jo varhain tasapainottelemaan oman roolinsa ja minäkuvansa kanssa naiseksi kasvamisen tiellä. Erityisesti tunteisiin ja ihmissuhteisiin liittyvissä mielipideteksteissä kirjoittaja pyytää muita ottamaan kantaa tekstissään esittämiin ajatuksiin.

Mua ärsyttää, kun tyttöjä tai naisia haukutaan huoriksi ilman mitään syytä. – – Miksi juuri tytöt ovat huoria, vaikka pojat tekee niin myös? – – Tasapuolisuutta vois olla ja *mieltiiä* ensin, millainen tilanne tytöllä on. *Ottakaa kantaa!* (SM 7/2004)

Ymmärrän, että monilla teillä on ihana poikakamu ja muuta, mutta tämän omistan kaikille minun tapaisilleni. Minulla ei ole poikakamua ja en ole koskaan seukannut, mutta siinä se viehäytys juuri piilee. – – Eli kaikkea hyvää teille kundittomat ja *ottakaa kantaa* tänne palstalle! (SM 1/2003)

Myös ulkonäköpaineet ovat keskeisessä asemassa nuorten kirjoittajien ajatusmaailmassa. Tytöt pohtivat paljon omaa ulkonäköään ja sen vaikutusta seurustelusuhteisiin tai yleiseen onnellisuuteen ja tyytyväisyyteen. Ulkonäköön liittyvistä

seikoista ajatuksia herättävät muun muassa yli- tai alipaino ja erilaiset syömishäiriöt, rintojen riittävä koko sekä jopa silmälasit. Painoa käsittelevissä teksteissä kirjoittaja usein ilmoittaa olevansa ylipainoinen ja kokee, että normaalipainoiset tytöt laihduttavat ja tarkkailevat painoaan turhaan. Kirjoittaja voi silti asennoitua omaan painoonsa hyväksyenkin.

Kaikki valittaa, että voi, voi kun mä oon läski. Katsokaapa ympärillenne. Montako OIKEESTI läskiä te näette? Mä olen läski ja se on tosiasia, jota ei voi muuttaa! *Tietäisittepä* miten se sattuu, kun kadulla vastaan tulijat huutaa ”mokomakin ylensyöjä” tai muuta vastaavaa! – – *Miettikää*, kuka on oikeasti läski ja kuka ei! (SM 7/2004)

Kaikille, jotka eivät ole tyytyväisiä itseensä! Mä haluan nyt ilmoittaa oman mielipiteeni ulkonäöstä! – – Mä oon ylipainoinen tyttö ja kun katselen ympärilläni näen rumia tyttöjä, koska he ovat niin laihoja. Itse *olenkin ajatellut*, että mitä muutama liikakilo haittaa? Minä ainakin olen tyytyväinen itseeni – – (SM 1/2003)

Rintojen koon puolestaan ajatellaan mahdollisesti vaikuttavan seurusteluun tai seurustelemattomuuteen. Ulkonäköpaineiden keskellä kirjoittajat kuitenkin kannustavat toisiaan ja yrittävät saada epävarmoja lukijoita tai toisia kirjoittajia uskomaan itseensä. Aineistoni teksteissä kirjoittajat arvelevat seurustelemattomuuden syiksi lopulta muun muassa ujoutta tai omaa asennetta ainakin vastatessaan jonkun toisen aiemmin kirjoittamaan rintojen kokoa ja seurustelemattomuutta käsittelevään tekstiin. Koska ulkonäköä käsittelevien tekstien kommentointi on aiheen henkilökohtaisuudesta johtuen vaikeaa, kirjoittajat turvautuvat usein *luulla* ja *tuntua* -tyyppisiin, kohteliasta ja hienovaraista suhtautumista ilmaiseviin verbeihin.

Minusta tuntuu, että et ole seurustellut siksi, että olet hiljainen ja ujo niin kuin kerroit. – – Eli *en luule* ollenkaan, että se ettet ole seurustellut johtuisi siitä, että olet lauta. (SM 1/2003)

Sulle, ”Neito elokuun” (SM 10). Sä kysyit lautoja ja muodottomia muijia. Mä olen. – – Jos on lauta, niin se *ei* automaattisesti *tarkoita* sitä, ettei saa kundia! Se vaan riippuu omasta asenteesta. (SM 1/2003)

Erääksi syyksi tyttöjen ulkonäköön kohdistuville paineille epäillään mediaa ja sen välittämää naiskuvaa. Esimerkiksi silmälasien käyttö saattaa kirjoittajien mielestä olla elämää ja sosiaalisia suhteita haittaava tekijä. Ennen kaikkea median katsotaan vaikuttavan muiden – eli poikien – mielikuviin toivotunlaisesta naiseudesta:

Kaikissa lastenohjelmissa ja elokuvissa ihmiset, joilla on silmälasit, ovat nörttejä. Ja niin myös pojat *kuvittelevat*, koska ovat tv:tä katsellessaan saaneet sellaisen kuvan. Juuri tämän takia mulla, silmälasipäisellä tytöllä ei oo poikaystävää. (SM 7/2004)

Sinä-Minässä käsitellään joissain teksteissä murrosikäisille vielä vaikeasti ymmärrettävää asiaa, kuolemaa. Tällainen vaikeasti käsiteltävä ja abstrakti aihe vaikuttaa myös ajattelemis- ja tietämisverbien käyttöön, sillä luonnollisestikin kuolema on murrosikäiselle paljon suuria kysymyksiä ja pohdintaa synnyttävä aihe. Tällaisissa teksteissä oma tietäminen on epävarmaa, mutta ajattelua kuvataan juuri henkilökohtaisesta näkökulmasta. Muiden henkilöiden, lukijoiden tai vastaavaa kokeneiden asemaan kirjoittaja ei halua tai pysty vielä asettumaan, sillä omakaan ajattelemisprosessi ei ole vielä lopussa:

Kun mä olin 13-vuotias, mun paras kaveri, Eelis, teki itsemurhan. Mä *en oo käsittäny* sitä vieläkään, *enkä* mä *usko* että mä *voisin* sitä koskaan *käsittääkään*. Mä *toivon*, että kaikki, jotka haluaa kuolla, *ajattelisivat* asiaa vielä kerran. (SM 12/2002)

Perheen kautta saatu sosiaalinen status sekä erilaisiin ryhmiin kiinnittyminen tai integroituminen vaikuttavat siihen, millaisia muotoja nuorten puhetapa tai tässä tapauksessa tekstit saavat. Esimerkiksi johonkin sosiaaliseen ryhmään, vaikkapa jengiin kiinnittyneen nuoren teksteihin saattaa siirtyä narratiivisia muotoja, jolloin omia kokemuksia ilmaistaan kertomusten kautta. (Hoikkala 1989: 193.) Tällaisia tekstejä on lähinnä Sinä-Minässä, mutta näissä teksteissä ei juurikaan käytetä ajattelemis- ja tietämisverbejä. Jos ajattelemis- ja tietämisverbejä on tarinamaisissa teksteissä mukana, ne ovat yksikön 1. persoonassa, sillä kirjoittaja on valinnut kertomukselleen yleensä minäkertojan. Se, että kirjoittaja käyttää yksikön 1. persoonaa, viittaa siihen, että kirjoittaja sisällyttää itsensä tekstiin. Toisaalta valitut kaunokirjalliset tyylikeinot antavat ymmärtää, että tarinan pääosassa on vain kertoja, ei kirjoittaja.

Tarinanomaisuuden kautta omia kokemuksia häivytetään, kirjoittaja ikään kuin vieraannuttaa itseään tapahtuneesta antaen kertomuksensa päähenkilölle minämuodon. Koska tällaisetkin tarinat on sijoitettu mielipidepalstalle, lukija ei voi täysin olla varma tekstin fiktiivisyydestä, sillä esimerkiksi Sinä-Minässä julkaistaan erikseen lukijoiden omia fiktiivisiä tarinoita novellien muodossa. Kirjoittaja saattaa kuitenkin luottaa siihen, että

lukija tunnistaa tarinasta fiktiiviset rakenteet ja osaa lukea tekstin esimerkkinä tai mallina siitä, kuinka asioita voi ratkaista. Vaikka tekstit eivät sisällä kuin satunnaisesti ajattelemis- ja tietämisverbejä, ne kuitenkin pyrkivät vaikuttamaan lukijan ajatteluun ja asenteisiin. Yleensä tällaisten tarinamaisissa ja opastavissa teksteissä edetään huonoista tai ei-toivotuista lähtötilanteista kohti onnellista ja hyväksyttävää loppua, kun kirjoittaja on osannut tai ymmärtänyt toimia yleisten normien tai säädösten mukaan. Tällaiset tekstit yleensä käsittelevät itseluottamusta tai -tuntemusta, rasismia tai syrjintää sekä päihteiden väärinkäyttöä.

Nuorten mielipideteksteille näyttäisikin olevan tyypillistä käyttää perusteluina juuri yksittäisiä tai aihetta yleistäviä esimerkkejä, jotka voivat olla hypoteettisia, itse koettuja tai jonkun toisen kokemia. Esimerkkitapauksiin perustuvat argumentit ovat usein juuri pieniä tarinoita, joista käy ilmi mieltymys narratiivisten tekstien kirjoittamiseen. Myös hypoteettisissa esimerkeissä kirjoittaja voi päästää mielikuvituksensa valloilleen narraation tapaan. Tällaisten esimerkkitapausten perusteella tehtävä yleistys tai mielipiteen ilmaiseminen on nuorten kirjoittajien hyvin hallitsema tehokeino. Esimerkkitarina yleensä myös välittää jotain implisiittistä väittämää. (Räty 2001: 47.) Tästä syystä tämäntyyppisistä narratiivisista tai selkeästi itse keksityn esimerkin sisältämistä mielipideteksteistä ajattelemis- ja tietämisverbit jäävät yleensä puuttumaan, sillä kirjoittaja ei halua tai vielä osaa eksplikoida omaa mielipidettään lukijan arvioitavaksi.

5.2.2. Kodin Kuvalehti

Kodin Kuvalehdessä puolestaan verbejä esiintyy eniten sävyiltään pohdiskelevissa mielipideteksteissä. Etenkin Kodin Kuvalehden ja Sinä-Minän mielipidepalstojen teksteissä näkyy selvä ero sekä tyyliä että ajattelemis- ja tietämisverbien käytössä. Erot johtuvat osin tekstien aiheista, mutta toisaalta tiettyjen aiheiden tai tiettyntyylisten tekstien valikoituminen mielipidepalstoille johtuu toimituksellisista syistä ja lehtien kohderyhmien ja levikin eroavaisuuksista. Sinä-Minä on pienen kustannusyhtiön lehti, ja sen kohderyhmä on tarkasti rajattu. Jo lehden ulkoasu poikkeaa Kodin Kuvalehdestä suuresti. Siinä, missä tilaajahinnoiltaan edullinen Sinä-Minä on täynnä värikkäitä ja suuria kuvia sekä mainosmaisista palstoista, kalliimpi Kodin Kuvalehti on painettu laadukkaalle paperille, ja se sisältää syväluotaavia henkilökuvia sekä laajasti toimitettuja elämäntapajuttuja. Kodin Kuvalehden tarkoituksena onkin tarjota laadukkaita lukuhetkiä keski-ikäiselle ja

keskiluokkaiselle aikuiselle naiselle. Kodin Kuvalehden nuorten mielipidepalstan kirjoittajat eivät siis ole lehden varsinaista kohderyhmää, vaan yleensä lehden varsinaisten tilaajien tyttäriä. Kuitenkin Kodin Kuvalehden aiheisiin liittyvä elämäntyyli sekä sosiaalinen status heijastuvat myös tyttöjen mielipidekirjoituksissa ja niiden aiheissa sekä ajattelun ja tietämisen ilmaisussa.

Kodin Kuvalehden nuorten mielipidepalstan kirjoittajien aiheet ja elämäkokemukset kertovat melko turvallisesta kasvusta nuoruudesta kohti aikuisuutta. Aineistoni teksteissä ei kerrota lapsuudesta alkoholismien varjostamassa perheessä, nuoruudesta kasvatuslaitoksessa tai ystävän itsemurhasta kuten esimerkiksi Sinä-Minän aiheiltaan vaikeimmissa teksteissä. Keskiluokkaisen sosiaalisen tai alueellisen statuksen omaavat voivatkin liikkua teksteissään yleistävällä tasolla: vaikka perustana olisi joku itse koettu asia, asioihin otetaan silti kantaa edes yleisellä tasolla. Kirjoittajat ovat tietoisia omista valinnoistaan ja pystyvät myös erittelemään myös sitä, millaisia eivät halua olla tai miten eivät halua toimia. Tekstityyppi saattaa olla melko instruktiivista ja kertoa, miten tulisi toimia. (Hoikkala 1989: 194.) Myös Kodin Kuvalehden tekstit käsittelevät toisinaan nuorten omaa arkipäiväistä kokemusmaailmaa ihastumisen tunteista ujouteen ja punasteluun tai uusioperheiden ongelmiin. Kuitenkin teksteissä saatetaan pohtia kulutustottumuksia ja niiden vaikutuksia ympäristöön, luonnonsuojelua ja sen eteen tehtäviä toimia tai sitä, miten omista epävarmuuden tunteista pääsee yli. Tällaisissa teksteissä kirjoittaja usein kertoo omista ajatuksistaan verbien *ajatella*, *tajuta* ja *ymmärtää* avulla sekä myös velvoittaa lukijoita ajattelemaan.

Maailmassa on vakavampiakin asioita, kuten sademetsien tuhoaminen, ilmakehän reiät ja eläinten kärsimykset. Ensimmäiseksi sademetsät. *Ajatelkaa*, ne on maapallon keuhkot. Sademetsien tuhoamisesta on hallaa sekä meille että tuleville sukupolville – – *Mä ymmärrän* että lehmiä ja sikoja tapetaan syötäväksi, mutta hevosen tappamista syötäväksi *en käsitä!* Sodissa hevoset tekivät ison osan ja hevosia käytettiin maanviljelyssä. Ja *älkää ajatelko*, että eihän yksin voi tehdä mitään. Kyllä voi!! (KK 1/2002)

Itsekin *mietin* aikaisemmin, että oonko mä jonkun mielestä kaunis, ja jos, nii kenen mielestä... Nyt *oon ajatellu & tajunnu* vihdoin, että ei oo niinkään merkitystä sillä, onko muiden mielestä kaunis, vaan onko kaunis omasta mielestään. Jos *uskoo*, että on kaunis, tai ainakin *luottaa* itseensä vaikkei sitä ulkonäköä niin painottaisikaan, niin sen kyllä huomaa. Kauneus on laaja käsite. (KK 1/2002)

Useissa Kodin Kuvalehden ajattelemis- ja tietämisverbejä sisältävissä teksteissä pohditaan omaa yksilöllisyyttä nuorille tyypillisten, seurusteluun ja seksiin sekä ystävyys-suhteisiin liittyvien ryhmäpaineiden alla. Nämä tekstit toimivat ikään kuin hyvää esimerkkiä antavina malleina muille nuorille lukijoille. Kuitenkin Kodin Kuvalehden kontekstina huomioiden on yllättävää, että nuorten mielipideteksteissä käsitellään seksiä tai seksuaalisuutta suoremmin kuin *Sinä-Minä*ssä. *Sinä-Minä*n teksteissä ei seksuaalisista kokemuksista puhuta suoraan, vaan seksuaalisuutta ja naiseksi kasvamista käsitellään muilla keinoilla tai toisenlaisesta, ikäviäkin kokemuksia sisältävästä näkökulmasta, kun taas Kodin Kuvalehden tekstit muodostavat melko laajan keskusteluketjun seksistä.

Kodin Kuvalehden teksteissä kirjoittajien näkökulma seksiin on kuitenkin maltillinen ja järkevä. Toisin kuin *Sinä-Minä*n seksiä ja seurustelua käsittelevissä mielipideteksteissä, Kodin Kuvalehden samaa aihealuetta pohtivissa teksteissä taustalla saattaa näkyä uskonnollisuus, ja niissä kehoitetaan odottamaan seksiä – jopa avioliittoon asti. Useimmat kirjoittajat ihmettelevät nykynuorten kiirettä ensimmäisten seksikokemusten kanssa. Yleinen mielipide on siis odottamisen ja pidättäytymisen kannalla. Tällaisissa teksteissä on yleensä käytetty muutoin harvoin esiintyviä verbejä *luottaa* ja *odottaa*.

Tämä on sulle Santtu (KK 17/2002), joka kirjoitit, että miksi meillä on nykyään niin kiire sänkyyn. Oon sun kanssa samaa mieltä! – – Mulle seksi ei ole suhteen tärkein asia, vaan se, että *pystyy* puhumaan toisen kanssa ja *luottamaan* toiseen. – – Itse menetin neitsyyteni 17-vuotiaana (olen nyt 20). – – En osaa sanoa, mikä on ”paras ikä” menettää neitsyytensä, itsehän sinä sen *päätät*. *Muista* kuitenkin, että hätäily ei kannata. (KK 20/2002)

– – *olen ajatellut* paljon seurusteluun ja seksiin liittyviä asioita – – ja muodostanut oman mielipiteeni, joka on: seksi kuuluu avioliittoon. *Tiedän* kuulostavani vanhanaikaiselta. – – *Ajatellaan*, että on yhdentekevää, mitä kumppani *ajattelee*, mitä hän haluaa, kunhan vain itse saa omat tarpeet tyydytetyiksi. – – siksi *aion* säästää seksin avioliittoon sillä tosi rakkaus *odottaa*. (KK 20/2002)

Mäkin haluan kantaa korteni kekoon keskusteluun seksistä. Mä *en oo* vielä tähän päivään saakka *tajunnu*, mitä siinä niin ihmeellistä on, että siitä pitää ensin puhua vuosia ja *odottaa* ku jotain käännettä. – – mä *olisin toivonut*, että joku olis kertonut ettei se oo kaiken sen kelaamisen ja suunnittelun arvosta. – – me puhuttiin ja puhuttiin siitä niin paljon liikaa, *ettei* se sitten *tuntunut* todellakaan miltään. – – Nauttikaa tytöt muistakin asioista kuin tulevista valloituksista! Itse menin viime jouluna kihloihin ja ensi kesänä on häät... (KK 22/2002)

On kuitenkin huomioitava, että julkaisukonteksti varmasti vaikuttaa siihen, millaisen näkökulman sisältäviä tekstejä nuorten mielipidepalstalle on erityisesti tästä aiheesta

valikoitunut. Äideille ja tyttärille suunnattu ja perhearvoja korostava elämäntapalehti tuskin julkaisisi mielipidepalstallaan arvoiltaan ja asenteiltaan kyseenalaisina pidettäviä tekstejä.

Tutkimissani Kodin Kuvalehden mielipideteksteistä löytyi myös poikkeava ja mielenkiintoinen aihe nuorille tuttuun ja keskeiseen aiheeseen, kiusaamiseen. Kiusaamiseen suhtaudutaan teksteissä totuttuun tapaan kielteisesti ja kiusattuja kannustetaan tai rohkaistaan uskomaan itseensä. Kiusaajien syytä yritetään jo löytää hieman psykologisoiden ja kiusaamiselle halutaan keksiä jokin ymmärrettävä syy. Kiusaamista käsittelevässä keskusteluketjussa esille nostetaan myös aihetta laajentava näkökulma, opettajien kiusaaminen.

Kiitos kirjeestäsi, se *sai* mut ja mun kaverin *kelaamaan* yhtä juttua, josta haluan tässä kertoa. – – Sun kirje *sai* meidät *miettimään* viime kevään tapahtumia uudestaan, tällä kertaa opettajamme näkökulmasta. – – *Emme tiedä*, mistä koko opettajien epäkunnioittamisen kulttuuri on alkanut – – Kysehän on siitä, että meidän on vaikeaa *ajatella* opettajaa ihmisenä, jolla on samanlaiset tunteet ja itsetunto-ongelmat kuin meillä. (KK 20/2002)

Kodin Kuvalehden mielipideteksteissä nuoret alkavatkin hahmottaa toimintaansa ja sen vaikutuksia myös oman sosiaalisen reviirinsä ulkopuolelle asettumalla jonkin toisen, hyvinkin erilaisessa roolissa toimivan henkilön asemaan. Tämä heijastuu myös ajattelemis- ja tietämisverbien käyttöön, sillä niiden avulla kirjoittaja osoittaa ajattelevansa asioita muidenkin näkökulmasta.

Moi sä Aktivist, joka kehotit koulukiusauksen uhreja tekemään asialle jotain. *Ymmärrän* kyllä pointtisi, mut eiks se kuitenkin oo niin, et niiden kiusaajien se kiusaaminen pitäs lopettaa. – – Kiusaajanhan pitää muuttaa käyttäytymistään ja asenteitaan. – – *Tiian* kokemuksesta, että kiusatut varsin hyvin *tietää*, ett niiden pitäs olla niin määrätietosia ja reippaita jne. (KK 22/2004)

Kodin Kuvalehden mielipidetekstit heijastelevatkin tyttöjen hiljalleen muuttuvaa maailmankuvaa ja kokemusmaailmaa. Nuoret kirjoittajat alkavat kiinnostua ympäröivästä maailmasta ja he myös vähitellen hahmottavat, mitä muut ajattelevat ja kokevat.

5.2.3. Demi

Demissä ajattelemis- ja tietämisverbejä on käytetty vähiten. Demin postipalsta ei muodosta yhtä yhtenäistä kokonaisuutta mielipidepalstana kuin Sinä-Minän tai Kodin Kuvalehden palstat. Tekstit ovat lyhyitä, ja ne ovat melko satunnaisia havaintoja sekä ympäröivästä maailmasta ja nuorten elämästä tai lehdestä ja sen sisältöön liittyvistä aiheista, kuten popkulttuurista tai idoleista.

Demin mielipidepalstalla käytettyjen ajattelemis- ja tietämisverbien vähyyttä saattaa osin selittää se, että lehdessä käsitellään tyttöjen kokemusmaailmaa muuten varsin kattavasti. Sinä-Minässä sisällöllisesti suuressa roolissa ovat lukijoiden itse kirjoittamat fiktiiviset tarinat sekä ulkonäköön ja hyvinvointiin liittyvät kysymyspalstat. Kodin Kuvalehdessä taas ei ole muuta varsinaisesti nuorille suunnattua kuin juuri mielipidepalsta, nuorten tunne-elämää tai kokemusmaailmaa käsitellään korkeintaan vanhempien ja asiantuntijoiden kautta esimerkiksi perhe-elämän haasteita ratkovissa jutuissa. Demi puolestaan keskittyy kokonaisuutena hahmottamaan tyttöjen elämän haasteita ja käännekohtia niin arjessa kuin tunne-elämässä. Tyttöjen ei siis tarvitse itse nostaa esille mielipidepalstalla niitä aiheita, joihin liittyy ajattelemis- ja tietämisverbien käyttöä Sinä-Minässä ja Kodin Kuvalehdessä.

Eräs Demille tyypillisistä tavoista rakentaa tyttöjen maailmaa on tarkastella sitä erityyppisten ongelmien kautta. Myös Demistä löytyy kauneuteen ja trendeihin keskittyneitä osioita, mutta esimerkiksi Sinä-Minään verrattuna suuremmassa osassa ovat erilaiset kysymys-vastaus-palstat, jotka on sijoitettu omille teemoittain rakennetuille osioilleen. Näillä sivuilla ja palstoilla käsitellään niitä aiheita, jotka on nostettu esille tyypillisesti mielipidepalstojen teksteissä. Lehti on asiantuntijan ja aikuisen roolissa. Kirjoittajat eli lehden toimittajat tai kysymyspalstojen vastaajat eli asiantuntijat tietävät, mistä puhuvat ja esittävät väitteensä tai näkemyksensä yleistettävänä totuuksina. Lehden lukija eli tyttö on itse ongelman kohteen tai kokijan roolissa. (Luukka 2003: 22, 27, 30–33.) Lehden lukijakunta siis tietää, ettei mielipidepalstalla ole tarvetta esitellä omia henkilökohtaisia ongelmia, vaan ratkaisut niihin löytyvät jostain muualta, eikä muiden lukijoiden kanssa ole tarpeen käydä ajatustenvaihtoa.

Varsinaisen mielipidepalstan tekstit eivät siis olekaan aiheiltaan niin omakohtaisia tai mietityttäviä, että niissä juurikaan käytettäisiin ajattelemis- ja tietämisverbejä. Palstan tekstit jäävät yksittäisiksi ja melko yleisiksi havainnoiksi jostain arjen ilmiöstä. Usein

Demissä julkaistujen mielipidetekstien aiheina ovat popkulttuuri tai idolit ja julkisuudenhenkilöt. Yleensä tällaiset tekstit ovat myös toimitukselle osoitettuja toiveita juttuaiheista ja lehden sisällöstä. Osittain tästä syystä Demin mielipideteksteissä *toivoa*-verbi on yleisempi kuin muissa lehdissä.

Viimeinkin! Viimeinkin! Kiitoksia ihan tajuttoman paljon viime numeron urheilijakundijutusta – varsinkin, kun yksi kundeista oli loistava Rafael Nadal. Ruusuja sinne! *Toivoisin* vielä lisää juttuja nuorista urheilijoista, esimerkiksi futaritähdistä Sergio Ramosista, Fernando Torresista ja Cesc Fabergasista – – (Demi 3/2007)

Toivoa-verbiä on käytetty myös toisinaan kirjoituksissa, jotka käsittelevät esimerkiksi harrastuksia ja sitä, miten muiden toivotaan suhtautuvan niihin. Tyypillistä *toivoa*-verbin käytölle on myös se, että se on usein konditionaalissa. Näin esitetty toive on kohtelias, ei lukijaa tai lehteä vahvasti velvoittava. Lukijan omaan ajattelukykyyn luotetaan, ja toive jää ikään kuin hienovaraiseksi vihjaukseksi siitä, mikä on kirjoittajan mielestä toivottavaa.

”Ai sellainen huiskupissis?” Tuon kommentin kuulen aina, kun kerron harrastavani cheerleadingia. Ei, en ole huiskupissis. Laji on fyysisesti vaativa – – *Toivoisin*, että ihmiset *voisivat ymmärtää*, että tämä on urheilua, ja rankkaa sellaista! (Demi 5/2007)

Minua ärsyttää se, että partioharrastustani haukutaan lapselliseksi ja tyhmäksi. Jos kerron kavereilleni partioretkestäni, he räjähtävät nauramaan. Mielestäni partio on kaikkea muuta kuin nolo harrastus. – – *Toivoisinkin*, että jokainen saisi kertoa harrastuksestaan ilman, että joutuu pilkan kohteeksi. (Demi 6/2007)

Demin palsta on selvästikin osoitettu teksteille, jotka kommentoivat jotain kaikille tuttua arkipäivän asiaa tai lehden sisältöä. Koska tekstien sävyt ovat hyvin neutraaleja, ajattelemis- ja tietämisverbit eivät juurikaan ole imperatiivissa, vaan indikatiivi ja konditionaali ovat yleisimmin käytetyt modukset. Tekstit jäävät aiheissaan siis hyvin yleiselle ja kohteliaallekin tasolle, niiden tarkoitus ei ole herättää keskustelua provosoinnin keinoin. Muualta lehdestä löytyvät omat palstansa henkilökohtaisille ja intiimeille aiheille, joten Demin mielipidepalsta on tarkoitettu muille aiheille kuin heräävän naiseuden tai yksityiskohtaisten ihmissuhdeongelmien pohtimiselle.

Tässä mielessä Demin mielipidetekstit poikkeavat Kodin Kuvalehden ja Sinä-Minän kantaottavista kirjoituksista, joissa on käsitelty hyvin henkilökohtaisiakin aiheita. Demin

mielipidekirjoituksissa ei olekaan käytetty yhtä paljon ja monipuolisesti ajattelemis- ja tietämisverbejä tekstien melko kuvailevan sävyn ja neutraalien aiheiden vuoksi.

6. AJATTELEMIS- JA TIETÄMISVERBIT POIKIEN TEKSTEISSÄ

6.1. Tutkimusaineisto

Tässä luvussa teen katsauksen poikien mielipideteksteihin sekä niissä käytettyihin ajattelemis- ja tietämisverbeihin. Pojille ei ole olemassa vastaavanlaisia ajanvieteleviä tai mediatuotteita kuin tytöille, ja tästä syystä myös poikien mielipidekirjoitusten löytäminen lehdistä on vaikeampaa.

Pelit-lehti on kuitenkin lähinnä pojille ja nuorille miehille suunnattu tietokone- ja konsolipelejä käsittelevä lehti. *Pelit*-lehden lukijakunnasta valtaosa on alle 29-vuotiaita miehiä, jotka harrastavat pelaamisen lisäksi lukemista, elokuvia ja urheilua. Lukijat ovat aktiivisia kuluttajia ja innostuneita uusista tuotteista. *Pelit* on Suomen suurin pelilehti, ja sen levikki on 37 495 kappaletta. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa. (*Pelit*-lehden mediakortti, luettu 9.6.2005.) Vuonna 2007 *Pelit* oli kuudenneksi luetuin aikakauslehti 12–17-vuotiaiden nuorten keskuudessa, tuolloin lehdellä oli 59 000 lukijaa (Aikakauslehtien liiton www-sivujen Tietoa ja tutkimuksia, luettu 12.2.2008).

Pelit-lehden tekstit ovat vuoden 2004 lehdistä, tammikuun numerosta kesä-heinäkuun kaksoisnumeroon (1/2004–6–7/2004). *Pelit*-lehden *Posti*-mielipide- ja lukijapalautepalsta on yhden sivun tai kahden aukeaman mittainen, ja palstalla julkaistaan yleensä 3–9 tekstiä. Usein toimitus myös vastaa lukijoiden kysymyksiin sekä kommentoi kirjoituksissa esitettyjä näkökulmia. Olen ottanut näistä kuudesta numerosta mukaan ainoastaan ne postipalstan tekstit, jotka ovat varmasti poikien kirjoittamia. Kirjoittajan sukupuolen olen päätellyt kirjoittajan nimimerkin tai nimen perusteella, tai tekstissä on maininta kirjoittajan sukupuolesta. Tutkimieni tekstien ulkopuolelle jäi paljon sellaisia tekstejä, jotka todennäköisesti ovat poikien kirjoittamia. Lehden suurimman lukijakunnan muodostavat juuri pojat, ja postipalstan harvat tyttö- tai naiskirjoittajat yleensä mainitsevat selkeästi sukupuolensa, joten luultavasti suurin osa näistä epävarmoistakin teksteistä on poikien kirjoittamia. Myös lehden toimitus lähtee siitä oletuksesta, että lukijakunta ja pelaajat sekä postipalstan kirjoittajat ovat lähinnä poikia, sillä kirjeiden vastauksissa puhutellaan esimerkiksi Nintendo-miehiä. Päädyin kuitenkin jättämään nämä todennäköiset tekstit pois, sillä haluan tutkia nimenomaan niitä mielipidetekstejä, jotka ovat varmasti poikien kirjoittamia.

Pelit-lehdessä on yhteensä 15 poikien mielipidetekstiä. Näissä teksteissä ajattelemis- ja tietämisverbeillä on yhteensä 38 esiintymää. Poikien mielipideteksteissä on siis keskimäärin 2,5 ajattelemis- ja tietämisverbiä. Kolmessa mielipidetekstissä ei ollut käytetty ajattelemis- ja tietämisverbiä lainkaan (20 % teksteistä). Määrällisesti ajattelemis- ja tietämisverbejä on siis käytetty samankaltaisesti kuin tyttöjen mielipideteksteissä, ja Sinä-Minään verrattuna keskimääräinen verbiesiintymä yhdessä mielipidetekstissä on sama. Poikien mielipideteksteissä on käytetty 18:aa eri ajattelemis- ja tietämisverbiä, mikä on 60 % kaikista luokittelemistani verbeistä. Käytetyin ajattelemista ja tietämistä ilmaiseva verbi oli *ymmärtää* (5 esiintymää), toiseksi eniten oli käytetty verbejä *ajatella*, *toivoa* ja *tuntea* (4 esiintymää). Lisäksi verbejä *tajuta* ja *tietää* oli käytetty kolmesti. Verbien käyttö on siis poikien teksteissä jakautunut melko tasaisesti, sillä mikään yksittäinen verbi ei ole kerännyt suurta esiintymää. Poikien eniten käyttämät ajattelemis- ja tietämisverbit ovat myös lähes samoja kuin tyttöjen käyttämät verbit.

Taulukko 4. Poikien ja tyttöjen eniten käyttämät verbit lehdittään.

Demi	f	Kodin Kuvalehti	f	Sinä-Minä	f	Pelit	f
tietää	10	ajatella	18	tietää	41	ymmärtää	5
toivoa	8	tietää	16	uskoa	22	ajatella	4
mieltä	6	tuntea	15	ajatella	15	toivoa	4
tajuta	6					tuntea	4
						tajuta	3
						tietää	3

Erona poikien teksteissä on *ymmärtää*-verbin käyttö, sillä tyttöjen teksteissä se on yhteenlaskettuna viidenneksi yleisin verbi, eikä se yllä yksittäisiä lehtiä tarkasteltuna käytetyimpien verbien joukkoon. Samoin *tuntea*-verbi on käytöltään hieman poikkeava tyttöjen teksteihin verrattuna, sillä tyttöjen käyttämänä se on esiintymältään yhteensä neljänneksi käytetyin verbi, mutta yksittäisten lehtien esiintymiä tarkasteltaessa se ei ole käytetyimpien verbien joukossa. Erot poikien ja tyttöjen käyttämien ajattelemis- ja tietämisverbien välillä ovat kuitenkin pieniä, eikä niitä voi yleistää pienen aineiston takia. Lehtiä vertailtaessa voi huomata kuitenkin, että poikien kirjoituksissa Pelit-lehdessä sekä tyttöjen kirjoituksissa Demissä ja Kodin Kuvalehdessä yleisimpiä ajattelemis- ja tietämisverbejä on käytetty tasaisesti verrattuna Sinä-Minä yleisimpien verbien esiintymiin.

6.2. Verbien käyttö poikien teksteissä

Pelit-lehden mielipideteksteistä käy ilmi, että pojat eivät hae vuorovaikutusta muiden lukijoiden kanssa käyttämiensä ajattelemis- ja tietämisverbien avulla kuten tytöt saattavat tehdä mielipidekirjoituksissaan. Poikien mielipideteksteissä ajattelemis- ja tietämisverbejä ei ole käytetty yksikön 2. persoonassa, ja monikon 2. persoonaa on käytetty vain kerran nuorten teksteissä harvinaisessa potentiaalimuodossa. Yleensä poikakirjoittaja on käyttänyt ajattelemis- ja tietämisverbejä yksikön 1. persoonassa sisällyttäen itsensä tekijänä vahvasti mielipiteeseen, mutta monikon 1. persoonaa ei ole käytetty kertaakaan. Kirjoittajat eivät siis halua korostaa me-henkeä tai kollektiivista ajattelua, vaan haluavat tuoda esille oman individuaalisen näkökulmansa. Useimmiten yksikön 1. persoonassa käytetyt verbit ovat indikatiiveja, mutta poikkeuksen muodostaa *toivoa*-verbi, jota käytetään usein myös konditionaalissa.

Poikien kirjoituksissa näkyikin kirjoittajan halu erottua joukosta, ja selkeästi muodostettuja sekä hyvin perusteltuja kannanottoja pidetään postipalstalla selkeästi arvossa. Myös kielipillinen virheettömyys on ominaisempaa poikien kuin tyttöjen teksteille, sillä esimerkiksi inkongruenssia ei juuri verbien taivutuksessa esiinny ja liitoaikamuotojen passiivimuodotkin ovat yleensä oikein.

Kielteisiä muotoja on käytetty sekä yksikön 1. persoonassa että 3. persoonassa tai passiivissa. Myös pojat käyttävät 3. persoonaa tai passiivia kielteisissä tai myönteisissä muodoissa usein silloin, kun tuovat esille kriittistä tai negatiivista näkökulmaa johonkin asiaan, mutta haluavat erottaa oman ajattelu- ja toimintatapansa muiden vääränlaisesta ajattelemis- ja suhtautumistavasta.

Tämähän on valitettavan luonnollinen kehityskaari poptuotteelle kulutushysterian kourissa kiemurtelevassa länsimaisessa yhteiskunnassa. Valitettavasti kuluttajat eivät – tai *oletetaan* että he *eivät* – *pysty odottamaan* seuraavaa tuotetta puolta vuotta tai vuotta kauempaa. (Pelit 1/2004)

Eikö olisi jo aika oppia se, minkä muut mediat ovat oppineet: Ihmisen saa toki (tarinassa) tappaa, kunhan sen tekee oikeasta syystä. Syyn ei siis tarvitse olla edes hyvä. Riittää, että se on oikea ja siihen liittyy yhteiskunnallinen sanoma. Ihmiset eivät ilmeisesti ole ihan niin tyhmiä kuin medioiden taholta *on* pitkään *luultu*. (Pelit 3/2004)

Luin artikkelin Destination Skyline -tiimin matkasta Cyber X Gamesiin ja täytyy sanoa, että olin pettynyt, en juttuun vaan itse tapahtumaan. Hommaa *ei* selvästikään *ollut ajateltu* loppuun. (Pelit 5/2004)

Modusten käyttö verrattuna tyttöjen mielipideteksteihin eroaa poikien teksteissä siinä, etteivät pojat ole käyttäneet ajattelemis- ja tietämisverbejä kertaakaan imperatiivissa. Näin mielipiteistä ei muodostukaan sävyltään niin ehdottomia kuin tyttöjen tekstien kannanotoista, lukijaa ei haasteta ajattelemaan ajattelemis- ja tietämisverbien avulla vaan lähinnä asiasisällön kautta. Teksteistä käy hyvin ilmi se, että pojat ottavat lähinnä kantaa Pelit-lehden artikkeleihin ja peliarvosteluihin, eivät niinkään jonkin toisen postipalstalle kirjoittaneen pelaajan teksteihin. Kirjoitusten sisällöistä voi todeta myös sen, että paljon tietokone- ja konsolipelejä pelanneina poikakirjoittajat kokevat olevansa tasaveroisia kommentoimaan pelejä ja pelikulttuuria kuin varsinaiset lehden asiantuntijat ja toimittajat. Myös tämä tukee sitä käsitystä, että pojat kirjoittavat mielipidetekstinsä yksilöinä ja arvostavat omia individualistisia ajatuksiaan, eivätkä kaipaa niiden kommentointia tai kritisointia. Mielipidepalstan tekstit eivät näin ollen olekaan ehdottomia kannanottoja. Kirjoittajatkin ovat havainneet sävyltään ehdottomien mielipiteiden häviämisen kirjepalstalta:

Kohta kymmenen vuotta pelit lehteä lukeneena ja postipalstaa seuranneena olen huomannut, että palsta on muuttunut pikkuhiljaa vakavaksi filosofiseksi pohdiskelualueeksi. – – Viittaako tämä lukijakunnan aikuistumiseen vai julkaisemiskynnyksen nostoon? Veikkaan ensimmäistä. Kukaan ei enää lauo sellaisia klassikoita kuin vuoden -95 lehdessä Jussi the Mechwarriorin keskustelun viritys: ”Täten julistan D. Eddingsin maailman parhaimmaksi kirjailijaksi.” Turhaa kuin mikä, mutta sai kiihvasta keskustelua aikaan ja sitä paitsi kommenttina naurattaa vieläkin. (Pelit 1/2004)

Modusten käytössä on myös se ero tyttöjen teksteihin, että poikien kirjoituksista löytyy yksi potentiaalimuotoinen ajattelemis- ja tietämisverbi. Potentiaali löytyy tekstistä, jossa kirjoittaja pohtii elokuva- ja pelimaailman kytköksiä ja esittää tekstissään lukijalle paljon pohdittavia kysymyksiä.

– – lisää retorisia kysymyksiä galaksin toiselta reunalta: Kenen mielestä Kummisetä trilogian viimeinen osa on selvästi ensimmäistä heikompi? Tai kenestä Monkey Island 2 on todella surkea jatko-osa? Mikäli vastauksenne ovat edes hieman samoilla raiteilla omieni kanssa, *miettinette* miksi näin on asia. (Pelit 1/2004)

Potentiaalia ei muuten tutkimissani nuorten mielipideteksteissä käytetä, sillä se on vanhahtava ja hyvin kirjakielinen muoto. Nuorten, etenkin tyttöjen, mielipidetekstit ovat paikoitellen hyvin puhekielisiä, esimerkiksi verbejä on käytetty inkongruentisti ja monikon 1. persoonaa on puhekielisesti korvattu passiivimuodoilla. Pelit-lehdessä poikien mielipidekirjoituksissa vastaavia puhekielisyyksiä ei ole havaittavissa läheskään yhtä paljon. Pojat ovat teksteissään taivuttaneet verbit oikein eri persoonamuodoissa, ja virkerakenteet ovat monipuolisempia ja pidempiä kuin tyttöjen usein lyhyemmissä, mutta sävyiltään ja asenteeltaan ehdottomammassa teksteissä. Pojat hakevatkin kirjakielillä ja tyyliltään paikoitellen virallisilla teksteillä ajatuksilleen uskottavuutta ja vakuuttavuutta muiden asiantuntevien pelaajien silmissä. Tästä syystä ei ole yllättävää, että harvinainen potentiaalimuotokin löytyy juuri pojan mielipidetekstistä. Käytetty potentiaalimuoto on myös lukijaa ajattelemaan haastava, ja tuo näin epäsuorasti ehdottoman sävyn kirjoittajan mielipiteelle. Asenteeltaan ehdottomissa kirjoituksissa tytöt haastavat lukijaa ajattelemaan imperatiivin keinoin suoralla ja läpinäkyvällä tavalla.

6.3. Yleisiä havaintoja pojista ja tytöistä kirjoittajina

Luonnollinen asenne sukupuoleen on usein huomaamaton, näkymätön ja ennen kaikkea tiedostamatta omaksuttu. Luonnollisen asenteen ylläpitämisen tulkintakehyksen vuoksi miehet ja naiset, eli tässä tapauksessa tytöt ja pojat, voivat sukupuolensa edustajiksi tunnistettuina käyttää kieltä millä tavoin tahansa. Siksi tiettyjen vuorovaikutuspiirteiden tai tässä yksittäisten kielenpiirteiden analyysit eivät voi paljastaa naiselle tai miehelle ominaista kieltä tai sen tyypillisyyksiä. Toisaalta sosiolingvistisissä tutkimuksissa on havaittu tiettyjä kielenpiirteitä, joita jompikumpi sukupuoli suosii puheessaan, esimerkiksi tietyt murteellisiksi mielletyt muotopiirteet ovat yleisiä miehillä ja jotkin puhekielisyydet ovat nuorten naisten suosimia. (Tainio 2001: 24–26.) Näin ollen ei voi aukottomasti olettaa, että erot esimerkiksi ajattelemis- ja tietämisverbien käytössä paljastaisivat jotain oleellista sukupuolten välisestä tavasta käyttää kieltä tai ilmaista omaa ajattelua. Eroja tarkasteltaessa on otettava huomioon muitakin seikkoja kuin sukupuoli, muun muassa lehti kontekstina sekä mielipidepalstojen erot. Kuitenkin joitain varovaisia havaintoja voi tehdä siitä, että tytöt ja pojat ilmaisevat ajattelemistaan ja tietämistään mielipideteksteissään osin

eri tavoilla. Tätä huomiota tukee se seikka, että muitakin sukupuolisidonnaisia eroja kielenkäytössä on havaittu eri tutkimuksissa.

Eri tutkimuksissa on havaittu eroja tyttöjen ja poikien kielenkäytössä vuorovaikutustilanteissa. Tulosten mukaan pojat käyttävät suorasukaisempaa kieltä kuin tytöt, jotka vuorovaikutustilanteissa huomioivat vastaanottajaa poikia herkemmin. Pojat käyttävät imperatiiveja ja suoria kieltoja, kun taas tytöt suosivat lievempiä, vastaanottajan huomioivia ilmauksia. Toisaalta tyttöjen kohteliaisuutta ei tule painottaa liikaa, sillä on otettava huomioon aina tilanne ja taustalla oleva kulttuuri. Tuloksiin vaikuttaa myös se, että tyttöjä ja poikia kohdellaan jo lähtökohtaisesti eri tavalla lapsuudesta lähtien. Kielenkäytön eroja selitetään usein myös sukupuolten välisillä persoonallisuuseroilla, joita muokkaavat vanhat kasvatustavat. Sukupuolten välisiä eroja tarkasteltaessa on kuitenkin tärkeintä muistaa erottaa toisistaan stereotyyppiset, oletetut erot sekä tyttöjen ja poikien väliset todelliset erot. Lisäksi on huomattava, että erot sukupuolten välillä ovat kuitenkin pienempiä ja vaikeammin todistettavia kuin sukupuolten sisäiset erot. Sekä tytöissä että pojissa on aina edustajia, jotka ylittävät tai alittavat toisen sukupuolen keskiarvoisen tason, ja kielelliset erot voivat vaihdella esimerkiksi tilanteittain. (Brunni 1998: 59, 62–64.)

Nämä havainnot eivät täysin näy aineistoni mielipideteksteissä, sillä poikien teksteissä ei ole käytetty esimerkiksi juuri imperatiivia, kun taas tytöt saattavat haastaa lukijaa mukaan ajatusmaailmaansa hyvin suurin ja velvoittavin keinoin imperatiivinkin avulla (esim. *mieti, ajatelkaa, ottakaa kantaa*). Tyttöjen tekstit ovat kuitenkin luonteeltaan huomattavasti enemmän vuorovaikutusta hakevia, ja niissä halutaan tietää myös muiden asenteista ja ajatuksista. Tyttöjen teksteissä saattaa näkyä herkemmin tyttöjen sisäinen ajatusmaailma, joka on toisinaan hyvin tunnekeskeinen, ja tytöt myös haluavat suhteuttaa ajatuksiaan toisten kokemuksiin ja asenteisiin. Pojat taas esiintyvät teksteissään aiheensa hyvin tuntevina yksilöinä, ja tekstit ovat täynnä yksityiskohtaista tietoa pelien ja pelaajien maailmasta. Pojat eivät kysele muiden pelaajien ajatuksia tai tietoja, sillä heillä on jo asiantuntijuuteen tarvittava tieto- ja kokemuspohja.

Mielipidetekstit ovat tytöille selvästi tärkeämpi kanava omien ajatusten prosessointiin kuin pojille. Tyttöjen oma kulttuuri onkin keskittynyt pitkälti muualle kuin julkisiin tiloihin. Tyttöjen omaan tilaan keskittyvissä tutkimuksissa on puhuttu omahuonekulttuurista, joka muodostuu yksityisessä tilassa tyttöjen omilla ehdoilla. Omissa yksityisissä tiloissaan ja ystävyyskulttuureissaan tytöt voivat samaan aikaan harjoitella aikuisuuteen liittyviä asioita ja aina tarvittaessa palata takaisin pikkutyttöjen rooliin. Tyttöjen oma tila voi olla turvapaikka, mutta tytöt voivat myös muodostaa tilan, jossa he rikkovat

kulttuurisesti perinteisen naisen roolia ja korostavat individualistisesti tarpeitaan ja halujaan. Toisaalta tytöt muodostavat myös keskinäisen siveysmoraalin ja kontrolloivat omaa ja toistensa seksuaalisuutta. Tyttöjen tila näyttäytyy siis myös kontrollitilana. Vaikka tutkittaessa tyttöjen omaa tilaa painotettaisiin eri perspektiivejä, tyttöjen muodostamassa tilassa pelataan ystävyuden, erojen, kontrollin ja irrottelun dramatiikalla. (Tolonen 2001: 28–29.)

Tyttöjen tarve omaan tilaan heijastuu myös tutkimiini mielipideteksteihin. Mielipidetekstit toisintavat erityisesti tyttöjen käyttäytymistä, sukupuoli-identiteettiä sekä heidän erilaisia roolejaan koulussa, kotona ja kaveripiirissä. Toisaalta tekstit myös tuovat tytöistä esiin jotain uutta, sillä kasvottomaksi ja nimettömäksi jäävässä mielipidetekstissä tyttökirjoittajakin saa tuoda rehellisesti ja avoimesti esille ajatuksiaan ja mielipiteitään ilman pelkoa leimautumisesta.

Mielipidetekstien kirjoittajat ovat teksteistä ja kontekstista päätellen lähinnä koululaisia tai opiskelijoita. Poikien teksteissä koulua ei mainita lainkaan, sillä julkaisukonteksti rajaa tekstien aihealueet peleihin ja pelaamiseen. Tyttöjen mielipidetekstien aiheet vaihtelevat, mutta teksteissä ja ajatusten ilmauksissa koulu näyttäytyy lähinnä sosiaalisena ympäristönä. Mielipideteksteissä kuvaillut tilanteet saattavat välillisesti liittyä kouluun, mutta teksteissä käytetyt ajattelemis- ja tietämisverbit eivät liity koulun tarjoamaan tietoon tai oppiin vaan koulun tarjoamiin sosiaalisiin puitteisiin. Tyttöjen tekstien tapahtumaympäristönä saattaa siis usein olla koulu, ja heränneet ajatukset ovat kytköksissä koulussa koettuihin tilanteisiin kuten yksinäisyyteen, kiusaamiseen, pojilta saatuun huomioon tai kaverisuhteisiin. Koulussa tyttöjen ääni saatetaan kokea ongelmallisena, sillä tyttöjä arvostellaan poikia helpommin joko liiasta puhumisesta tai kovaäänisyydestä. Arvostelijoina ovat opettajat, pojat tai jopa tytöt itse (Tolonen 2001: 167).

Tytöiltä siis odotetaan hillittyä käytöstä, liika näkyminen tai kuuluminen on tytöille pahasta. Hillitty naisellisuus liitetään helpommin aikuisuuteen, jota pidetään positiivisena ominaisuutena. (Tolonen 2001: 167.) Jos tytöt eivät saa näkyä tai kuulua koulussa, joka on nuorten elämässä ja kokemusmaailmassa merkittävässä roolissa jo ajallisestikin, tarvitsevatko tytöt mielipidetekstejä, jotta saavat äänensä kuuluviin ja ajatuksensa julki? Pojille mielipideteksteillä ei näytä olevan yhtä tärkeää merkitystä kuin tytöille, onhan poikien mielipidetekstejä vaikea löytää. Onko tämä puolestaan merkki siitä, että pojat saavat tuoda ajatuksensa esille vapaammin arkielämässä? Jos esimerkiksi koulu on sosiaalisena kenttänä pojille sallivampi, pojat voivat myös ilmaista itseään rajoituksettomammin ja hallita koulussa esille tuotavia ajatuksia tai tapoja ilmaista niitä.

Tytöt ovat puolestaan ottaneet omakseen mielipidepalstat ja hallitsevat ajatusten ilmaukset tekstuaalisesti poikia monimuotoisemmin.

Mielipideteksteissä näkyy myös se, että tytöt tulevat myös varhaisessa vaiheessa tietoiseksi tulevasta ristiriitaisesta roolistaan naisena yhteiskunnassa. Pojat voivat mielipideteksteissään keskittyä jopa pikkutarkkoihin peliarvioihin ja -analyysihin, kun taas tytöt pohtivat heräävää naiseuttaan ja tulevaisuuttaan sekä puntaroivat jo jollain tasolla vaikutusmahdollisuuksiaan yhteiskunnassa arvioimalla omia ajatuksiaan suhteessa muiden esittämiin näkökulmiin. Tyttöjen julkiset ja yksityiset kulttuurit sekä niiden välillä tasapainottelu näkyvät tyttöjen mielipideteksteissä ja jopa verbimuodoissa. Mielipideteksteissään tytöt voivat poikkeuksellisesti käyttää esimerkiksi käskymuotoja, mutta silti arjessa opitut sosiaaliset taidot sekä kyky tasoittaa ristiriitatilanteita näkyvät sävyiltään varmoissa ja ehdottomissakin teksteissä.

7. PÄÄTÄNTÖ

Tässä työssäni tutkin, kuinka omaa ajattelua ja tietämistä, mielipidettä ja asennetta ilmaistaan eri lehtien nuortenpalstojen mielipidekirjoituksissa. Näitä seikkoja analysoin määrittelemieni ajattelemis- ja tietämisverbien (esim. *ajatella*, *tietää*, *uskoa* ja *ymmärtää*) avulla. Halusin lisäksi selvittää, millaisia epävarmuuden tai ehdottomuuden aspekteja verbeihin nuorten käytössä mahdollisesti sisältyy sekä millaista kuvaa nuoret kirjoittajat piirtävät mentaalista maailmastaan ajattelemis- ja tietämisverbien avulla. Halusin tietää myös, vaikuttaako kirjoitusten aihe verbien käyttöön. Pääasiallisen aineistoni muodostivat Kodin Kuvalehden (KK) *Frendit*-nuortenpalsta, Sinä-Minän (SM) *Sinä+Minä=Me* -palsta sekä Demin *Postifestari*-palsta. Yhdessä luvussa tein katsauksen myös poikien mielipideteksteihin Pelit-lehden *Posti*-mielipide- ja lukijapalautepalstalla.

Kokoavasti voisi todeta, että ajattelemis- ja tietämisverbien käytössä oli joitakin eroja lehtien välillä. Kodin Kuvalehdessä verbejä oli käytetty keskimääräisesti eniten ja Demissä puolestaan vähiten. Kodin Kuvalehdessä verbejä oli käytetty eniten sävyiltään pohdiskelevissa mielipideteksteissä. Sinä-Minässä ajattelemis- ja tietämisverbejä oli eniten teksteissä, jotka ovat sävyiltään ehdottomia tai jopa provosoivia. Demissä ajattelemis- ja tietämisverbejä oli käytetty satunnaisesti, sillä sen postipalsta ei muodosta yhtä yhtenäistä kokonaisuutta mielipidepalstana kuin Sinä-Minän tai Kodin Kuvalehden palstat.

Havainnoin tutkimuksessani muun muassa ajattelemis- ja tietämisverbien muotojen kautta mielipiteiden saamia ehdottomuuden tai epävarmuuden aspekteja. Tyypillistä nuorten kirjoituksissaan käyttämien ajattelemis- ja tietämisverbien muodoissa oli se, että ne yleensä sisälsivät kirjoittajan selvästi. Jos kirjoittaja kirjoitti aiheestaan negatiiviseen sävyyn tai halusi tuoda esille selvemmin negatiivisen tai halveksivan kantansa, hän saattoi tuoda esille selvästi jonkun muun tekijän kuin itsensä. Yleisimmin käytetty modus oli puolestaan indikatiivi, joka itsessään ei välitä mitään asenteita tai arvoja. Toisinaan ajattelemis- ja tietämisverbit olivat myös konditionaalissa ja imperatiivissa. Imperatiivimuotoista verbiä käyttäessäänkin kirjoittaja oli silti samassa asemassa kuin lukija, eikä näin ollen imperatiivi luonut kirjoittajalle auktoriteetin roolia ja tekstin ehdoton sävy lieventyi. Havaitsin myös, että nuorten mielipideteksteissä käyttämien ajattelemis- ja tietämisverbien yhteydessä oli yllättävän paljon kieltosanoja tai muita kieltäviä elementtejä, sillä kieltomuotoihin on vaikuttanut todennäköisesti *en tiä* -ilmauksen

yleisyys puhekielessä. Usein kieltomuodolla viitattiin myös muiden kuin kirjoittajan ymmärryksen puutteeseen.

Kirjoittajan käsittelemä aihe vaikutti jonkin verran ajattelemis- ja tietämisverbien esiintymistiheyteen sekä siihen, kuinka ehdottomia sävyjä verbit saivat. Jos kirjoitus käsitteli aihetta, joka on kirjoittajalle tärkeä tai omakohtainen, kirjoituksessa oli yleensä jokin ajattelemis- ja tietämisverbeistä. Tällaisia tunnepitoisia aiheita olivat esimerkiksi ihmissuhteet, rakkaus ja ystävät sekä koulukiusaaminen tai eläinräökkäys. Yleisesti voisi sanoa, että mitä vahvempi kannanotto oli, sitä varmemmin siinä oli käytetty ajattelua ja tietämistä ilmaisevaa verbiä.

Nuorten mielipideteksteistä voi päätellä, että puhutun kielen keinot ja puhetilanteet ovat vahvasti läsnä, sillä niille ominaisia piirteitä ovat vuorovaikutus, puhekielisyys sekä autenttisuus. Tyttöjen mielipidetekstit on luotu nimenomaan vuorovaikutuksessa, ja ne on tarkoitettu dialogisiksi. Pojille puolestaan ei ole olemassa vastaavanlaisia ajanvietelehtiä kuin tytöille, joten poikien mielipidetekstien käyttötarkoitus on erilainen. Pojat eivät kyselleet muiden pelaajien ajatuksia tai tietoja, sillä heillä oli jo tekstinsä aiheen asiantuntijuuteen tarvittava tieto- ja kokemuspohja. Pojat eivät teksteillään pyrkineet vuorovaikutukseen, eivätkä tekstit olleet pojille yhtä merkittävä kanava oman sisäisen maailman prosessointiin kuin tytöille. Poikien tekstit eivät siis käyttötarkoituksensa ja julkaisukontekstinsa vuoksi rinnastu täysin tyttöjen mielipideteksteihin, mutta niiden tutkiminen osoitti kuitenkin joitain mielenkiintoisia ja oleellisiakin havaintoja pojista kirjoittajina tyttöjen teksteihin verrattaessa.

Mielestäni jatkossa on mielenkiintoista seurata, kuinka nuorten ajatustenvaihtoon tarkoitettut foorumit muuttuvat ja kuinka muutos vaikuttaa ajatusten ilmaisemiseen. Murros on jo havaittavissa, sillä nuorten keinot ja kanavat ajatusten julkittuomiseen ovat moninaisemmat kuin koskaan. Nykyään nuoret voivat ottaa osaa vuorovaikutukseen ja keskusteluun esimerkiksi Internetin avulla muun muassa erilaisilla keskustelupalstoilla tai blogeissa eli verkkopäiväkirjoissa. Mielipidepalstoja nuorille ei juuri enää lehdistä löydy, ja esimerkiksi Kodin Kuvalehden tuoreimmista numeroista nuorten mielipidepalsta jo kokonaan puuttuikin. Myös Demin tärkein keskustelufoorumi nuorille löytyy lehden kotisivuilta keskusteluketjujen muodossa.

Painetun sanan aika näyttääkin siis olevan ohi nuorten pikakulttuurissa, Internet on korvannut mielipidepalstat ajatusten vaihtamisen kanavana. Tästä syystä olisikin jatkossa kiinnostavaa tutkia nuorten vaikuttamista ja mielipiteiden ilmaisemista ajattelemis- ja tietämisverbien avulla verkkokeskusteluissa. Käyttävätkö nuoret kyseisiä verbejä silloin,

kun keskustelu ja vuorovaikutus ovat siirtyneet astetta epämuodollisemmille alueille Internetiin? Internet on mahdollistanut nopean ja välittömän, jopa jäsenilemättömän kommunikoinnin. Viekö siis Internetin ihmemaä mukanaan vai pystyykö nuori kirjoittaja vielä muodostamaan ajatuksensa rakentavasti heijastelemaan omaa sisäistä maailmaansa ja identiteettiään? Antaako nopea ajatustenvaihto kirjoittajalle edes aikaa pohtia omaa mielipidettä ja asennettaan?

LÄHTEET

Aineisto

Demi 1–3/2007, 5–7/2007.

KK = Kodin Kuvalehti 20/2002, 22/2002, 1/2003, 9/2004, 11–12/2004, 13/2004. Helsinki: Sanoma Magazines Finland Oy.

Pelit 1–6–7/2004. Helsinki: Sanoma Magazines Finland Oy.

SM = Sinä-Minä 10/2002, 12/2002, 1/2003, 5–7/2004. Oulu: Kolmiokirja Oy.

Internet-lähteet

Aikakauslehtien Liiton www-sivu =

<<http://www.aikakaus.fi/index.asp?page=/pages/index.asp%3Fcategory=etusivu%26mediakortti=1>> [luettu 9.6.2005].

Aikakauslehtien liiton www-sivujen Tietoa ja tutkimuksia -osio =

<<http://www.aikakaus.fi/default.asp?docId=18201>> [luettu 12.2.2008].

A-lehtien www-sivut =

<<http://mediaopas.a-lehdet.fi/taxonomy/term/209>> [luettu 12.2.2008].

KK-mediakortti =

<<http://www.aikakaus.fi/com/mediakortit/mediakortti.asp?lang=fin&id=13&vuosi=2005>> [luettu 9.6.2005].

Pelit-mediakortti =

<<http://www.aikakaus.fi/mediakortti.asp?lang=fin&id=79- &vuosi=2005>> [luettu 9.6.2005].

Kirjallisuus

BRUNNI, SISKO 1998: Osaavatko poikamme sittenkin puhua? – Vesa Heikkinen, Harri Mantila & Markku Varis (toim.), Tuppisuinen mies. Kirjoitelmia sukupuolesta, kielestä ja kulttuurista s. 57–71. Tietolipas 154. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden seura.

HAKULINEN, AULI – KARLSSON, FRED 1995: Nykysuomen lauseoppia. 3. muuttamaton painos. SKST 350.

HELVE, HELENA 1992: Tyttöjen kriittinen maailmankuva. – Sari Näre & Jaana Lähteenmaa (toim.), Letit liehumaan s. 246–256. Tietolipas 124. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

HOIKKALA, TOMMI 1989: Nuorisokulttuurista kulttuuriseen nuoruuteen. Helsinki: Gaudeamus.

HÄKKINEN, KAISA 1998: Kielitieteen perusteet. Tietolipas 133. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

ISK 2004 = Hakulinen, Auli – Vilkuna, Maria – Korhonen, Riitta – Koivisto, Vesa – Heinonen, Tarja Riitta – Alho, Irja (toim.) 2004: Iso suomen kielioppi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

KARLSSON, FRED 1982: Johdatusta yleiseen kielitieteeseen. Neljäs painos. Helsinki: Gaudeamus.

- KOIVISTO, HELINÄ 1987: Partisiippien adjektiivistuminen suomen kielessä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- LEIWO, MATTI – LUUKKA, MINNA-RIITTA – NIKULA, TARJA 1992: Pragmatiikan ja retoriikan perusteita. Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen julkaisuja 8. Jyväskylä.
- LUUKKA, MINNA RIITTA 1994: Minä, Sinä, hän. Tieteellisten tekstien ihmissuhteet. – Virittäjä 98 s. 25–43.
- 2003a: Youth in the (New)media Landscape – Emerging Practices, Forms and Meanings. – Päivi Hovi-Wasastjerna (ed.), Media Culture Research Programme s. 29–51. Publication series of University of Art and Design. Helsinki.
- 2003b: Kelpaanko tällaisena? Tyttöyden rakentuminen Demi-lehden palstoilla. – Tuija Modinos & Annikka Suoninen (toim.), Merkillinen media. Tekstit nuorten arjessa s. 17–38. Jyväskylän yliopisto. Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- MAANIEMI, MARJA 2004: Passiivin persoona ja funktiot yleisönosastokirjoituksissa. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- MIELIKÄINEN, AILA 1984: Monikon 3. persoonan kongruenssista puhekielessä. Virittäjä 88 s. 162–175.
- MUSTONEN, ANU – RÖNKÄ, ANNA – UOTINEN, VIRPI 1992: Elämisen malleja, rakkautta ja ihanteita. Lukeminen tyttöjen minäkuvan jäsentäjänä. – Sari Näre & Jaana Lähteenmaa (toim.), Letit liehumaan s. 236–245. Tietolipas 124. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PAUNONEN, HEIKKI 2000: Bonjaaks Stadii, tsennaaks slangii. Stadin slangin suursanakirja. Helsinki: WSOY.
- PS = Suomen kielen perussanakirja 1–3, 1990–1994. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 55. Helsinki: VAPK-kustannus.
- RÄTY, ANNA 2001: Väite ja perustelu 9.-luokkalaisten mielipidekirjoituksissa. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- SAVIJÄRVI, ILKKA 1977: Redundanssi ja kieltoverbin ellipsi suomen kielen negaatiojärjestelmässä. Jyväskylän yliopiston suomen kielen ja viestinnän laitoksen julkaisuja 14. Jyväskylä.
- SILVENNOINEN, LEENA 1980: Laaja-alaiset itämurteisuudet Jyväskylän puhekielessä. Aila Mielikäinen (toim.), Nykysuomalaisen puhekielen murros: Jyväskylän osatutkimus, raportti 1. Jyväskylän yliopiston suomen kielen ja viestinnän laitoksen julkaisuja 20. Jyväskylä.
- SKST = Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- TAINIO, LIISA 2001: Puhuvan naisen paikka. Sukupuoli kulttuurisena kategoriana kielenkäytössä. SKST 854.
- TOLONEN, TARJA 2001: Nuorten kulttuurit koulussa. Ääni, tila ja sukupuolten arkiset järjestykset. Helsinki: Gaudeamus.
- TS = Saukkonen, Pauli – Haipus, Marjatta – Niemikorpi, Antero – Sulkala, Helena (toim.) 1979: Suomen kielen taajuussanasto. Porvoo: WSOY.
- Virittäjä = Kotikielen Seuran aikakauslehti.

LIITE**Kirje Demin (1/2007) mielipidepalstalla****Edessä avoin tulevaisuus**

Olen seiskaluokalla, eikä minun välttämättä vielä tarvitsekaan tietä, mitä teen ysiluokan jälkeen. En siis tiedä, menisinkö lukioon vai en. Kaikki ystäväni kuitenkin jo tietävät. Monilla on jo selvä suunnitelma, ja he tuntuvat valmistautuneen kaikkeen. On ahdistavaa, kun kaverit puhuvat suunnitelmistaan ja kysyvät, mitä minä aion tehdä. Ei minulla ole vielä mikään kiire! Seiskaluokkalaiset, älkää stressatko, vaikka ette vielä tietäisi, mitä teistä isona tulee.

Turhautunut 7, Etelä-Karjala

Kirje Kodin Kuvalehden (1/2002) mielipidepalstalla

Liikaa tuhlaamista

Mä oon kyllästynyt ihmisiin, jotka valittaa pienistä asioista kuten ”voi mulla katkesi kynsi!” tai ”miksi mä oon niin ruma?”

Maailmassa on vakavampiakin asioita, kuten sademetsien tuhoaminen, ilmakehän reiät ja eläinten kärsimykset.

Ensimmäiseksi sademetsät. Ajatelkaa, ne on maapallon keuhkot. Sademetsien tuhoamisesta on hallaa sekä meille että tuleville sukupolville, ja moni uhanalainen eläin asuu näissä metsissä.

Toiseksi, mielestäni autourheilu pitäisi lakkauttaa. Luonto kärsii, samoin ilmakehä. Myös autolla ajamista pitäisi vähentää.

Kolmanneksi, joka päivä jossakin tehdään kokeita eläimillä ja ne joudutaan tappamaan.

Mä ymmärrän että lehmiä ja sikoja tapetaan syötäväksi, mutta hevosten tappamista syötäväksi en käsitä! Sodissa hevoset tekivät ison osan ja hevosia käytettiin ennen myös maanviljelyssä.

Ja älkää ajatelko, että eihän yksin voi tehdä mitään. Kyllä voi!!

Sulle, *Anna*, monilla ihmisillä on periytyneitä taikavoimia. Mulla niitä ei ole, mutta nautin luonnosta, en vahingoita sitä.

Ja sulle, *Little lonely angel*, mulle on monesti käynyt samoin, mutta olen huomannut, ketkä ovat oikeita ystäviäni.

Löytyykö mielipiteitä, yhteydenottoja tai jopa samanhenkisiä ihmisiä? Kirjoittakaa mulle: noita88@jippii.fi. Nauttikaa luonnosta ja elämästä frendit!

Noita

Kirje Sinä-Minän (12/2002) mielipidepalstalla**Rakkautta ei ole?**

Tajuaako teistä kukaan, mitä rakkaus on? Pystyykö kukaan ihan oikeasti tietämään siitä mitään? Siis rakkaudesta? Onko kukaan oikeasti koskaan saanut ihan oikeaa rakkautta? Onko kukaan koskaan rakastanut? Siis ihan kunnolla? Miten kukaan voi koskaan sanoa tietävänsä, mitä rakkaus on?

Ei sitä kukaan tiedä! Ei kukaan koskaan ole kunnolla rakastanut! Tuntuu vaan jotenkin ihmeelliselle ja ihanalle, kun on tavannut jonkun tyypin, et rakastaa sitä. Me ollaan julmia, kaikista julmimpia maailmassa!

Ainahan sitä voi sanoa, et rakastaa. Kyllä se tuntuu kivalle kuulla! Mut ei se vaan ole rakkautta! Se on ihastusta, kovaa ihastusta. Ihmiset kun eivät vaan osaa rakastaa. Pahalta se tuntuu ajatella, mut niin se vaan on. Uskokoot muut mitä uskoo, mut tää on tosi. Tai mä uskon niin. Mä kyllä haluaisin uskoa rakkauteen, mut en vaan usko.

Mä varmaan saan tästä kovaa kritiikkiä, mut entä sitten? Siinäpähän väitätte mitä lystäätte, mä ehkä väitän takaisin, hähä. Enkä mä nyt sitten tarkoittanut, et ihmiset ei vois välittää toisistaan. Mut rakastaa me ei osata! Jos rakkautta edes on. Mut hei, ihmiset, miettikää tätä! Ja laittakaa sitä palautetta, jos rupes mietityttään.

There is no love in the world

Kirje Pelit-lehden (3/2004) mielipidepalstalla

Yleistämisen opas sukupuolifanaatikoille

Aivan tähän alkuun tahdon kiittää uusimmasta lehdestä. Viikkoni on mennyt käytännössä päin h**vettä, mutta kummasti alkoi mieli kohota heti, kun koulusta tullessani lehden pöydältä bongasin. Kiinnostavia arvosteluja on paljon, mutta kirjepalsta pisti vihaksi. Mielestäni on aivan käsittämätöntä, että vielä nykyäänkin tehdään niin suuri ero miesten ja naisten välille kuin lehden kirjepalstalta voi nähdä.

Miksi nainen ei saisi pelata? Mikä siinä niin vieroksuttaa? Toki miehet tulevat pelaamisen yhteydessä esille kaikista eniten, mutta on ällistyttävää nähdä, kuinka naisiin suhtaudutaan. Itse en tunne aktiivisesti pelaavia naispuolisia henkilöitä, mutta varsin moni naispuolinen ystäväni kyllä pelaa, jos siihen on vain mahdollisuus (yleensä täällä kotonani tai sitten jossain muiden kavereiden luona).

Kovassa käytössä ovat olleet muun muassa Mario Kart, Rally Trophy (ratti näyttäisi kiinnostavan) ja ehkä hiukan yllättäen Soul Calibur 2. Minkään sortin valituksia en ole kuullut siitä, minkälaisiksi objekteiksi naiset helposti peleissä leimataan, ennemminkin olen saanut kuulla vain naurun täyttämiä kommentteja erityisesti parin SC2-tyttösen pukuvalinnan kohdalla, mutta mihinkään vakavampaan kritiikkiin en ole törmännyt. Onhan minulla netinkin kautta muutama naispuolinen ”tuttu”, joiden kanssa tulee pelaamisesta puhuttua, mikä mitä ilmeisemmin osoittaa, että pysyy se padi tai näppis naisenkin kädessä.

Kaikista eniten alkoi kuitenkin rassata se, että sukupuolikysymys vedetään pelilehdessä (eikä ainoastaan siinä) pelien ulkopuolelle. Sen ymmärrän, että joku voi vielä kritisoida naisten suhtautumista peleihin, mutta kun pitää puhua sukupuolien välisistä fyysisistä ominaisuuksista herää kysymys: ”Missä asian pointti?” Eikö se nyt ole ihan selvää, ettei pelaamista voida liittää tosimaailman mittelöihin tai itäsaksalaisiin hormonineitoihin? Tai sitten en vain käsitä. Voi toki olla, että pelimaailman nörtit ovat niin eriytyneitä tosimaailmasta, etteivät enää tule naisten kanssa toimeen (mikä tarkoittaisi sitä, että minulla itselläni on vielä hyvät mahdollisuudet naisten kanssa).

Tiedä sitten, kuinka asian oikea laita on, mutta ainaista väittelyä en asian tiimoilta jaksa. Hyväksykää, että naiset ovat todellinen osa pelaamista ja nähkää se rikkautena, älkää vähätelkö heitä. Suomalaiset naiset olivat äänioikeuden saadessaankin maailman toiseksi ensimmäinen ”vähemmistö” ja nyt samaa tapahtuu peliteollisuudessa. Toivon mukaan suomalaiset miehet ymmärtäisivät tällä kertaa olla ENSIMMÄISIÄ koko maailmassa hyväksymään naisten olemassaolon ja oikeuden pelata. Historia toistaa itseään, nytpähän on sekin väite todistettu.

Ja jos joku ei vielä älynnyt, niin olen miespuolinen henkilö.

Epilogue